

**Confutatio Andreae Carolostadij edita aduersus defensionem
epistolam Ioannis Eckij, quam temere co[n]scripsit, pro
assertione deridiculae & anxiae inuentionis, qua dixit Lipsie?
dum acriter vrgeretur, bonum opus est a Deo totum, sed non
totaliter.**

<https://hdl.handle.net/1874/429985>

10

CONFUTATIO ANDREAE CAROLOSTADII EDITA

Adversus defensionem epistolam Ioannis Eckij, quam temere cōscripsit, pro assertione de ridiculæ & anxie inuentionis, qua dixit Lipsig, dum acriter vrgeretur,

Bonum opus est a deo totum, sed non totaliter.

LECTOR.

Permulta cōperies, quæ Theologū eruditum mediocriter, possunt adiuuare plurimum.

Habes item hic et ridiculas argutasq; & serias cōsertaciones Eckij & Carolostadij, notabis attente legēdo, q̄ stupidū & ieiunū sit Eckij ingenium, Deū, q̄ violente atq; turbate in minimis hæreat, maxima ac firmissima superuolet, atq; q̄ prorsus Eckij nihil pudeat pigeat ue, pro defensione criminationē, pro solutionib; cōuicia, pro explicationib; scripturarum dialecticas logicalesue nœnias effundere, vide, perpē de, pronuncia.

Vuittenbergæ, apud Melchiorum Lottherum Iuniorum, Anno M.D. XX.

EXCELLENTI VIRO DOMINO OTHO
ni Beckmāno, artiū Magistro, Iuriūq; licēciato, atq;
ecclesiæ oīm sanctorū Vuittebergensis Syndico, ami
co & fratri charissimo, Andreas Carolostadi⁹, S. D.

PVOTIES inaniter admodū pertinaciusq; excellēs
Syn.lice, defendendæ mo. lestiæ Eckianæ gratia cō
certaueris (quam vniversum per orbē iactat) sup
uacaneū fuerit, vt nūcedicam, Verū, ipsis reb; at
q; Eckij factō, clare fortiterq; reuinci e te possum,
Honestius multo de illo re opinatū, q; mereat, &
existat, Quoniā nihil minus est, q; quod maxime
& haberi & esse vult, Nēpe quod ardentissime cu
pit, ab omnibus & lingulis prudēs & grauis disputator, atq; vir tot; mo
destus videri, Talis autē in specie, dū mussat, apparet, Porro, si detexeris
seu diduxeris hoiem, nihil min; inuenies i eo q; modestiā, & disputandī
prudentiā, Non enim est rerum veritatīq; disputator, sed manis verborū
captator, qui circa minima hæret, ad causam plurimū vaiētia transit,
ad loquendi profuentiā aptior sane, q; ad dictionē viro graui modesto
q; cōuenientē, Criminator est ferocientissim; leuissim; insecrator, cui
deniq; prima curatū est, modestiæ, verecundiæq; despiciētia. qñquidem
m. i. l. t. a. ab oib; exigit aduersarijs, ipse vero nusq; nō contēnat, Quod
paucis atq; per solā eius epistolā defensiūā, quā, cū sui turpitudine, nuper
emisit, & mihi ex itinere postridie Blasij redeunti, quidā tradidit, cōpro
bare quiuero, Lege eandē, nostrāq; priori epistolæ alterius leciōriū
cōmitte atq; confer, perspice itidē & hanc nostrā cōfutationē nomini tuo
semotis mōstratibus, addictā, a d. quas tamē efferendas Eckiana fero
cia compulit, Dispercam nisi cogaris pronunciare, nostros morsus, & eos
quī dē le. iculos, circūscripte atq; apte, ex assumptis argumētis cecidisse,
Eckiana vero schōmata extrinsecus allata, & stupeo filo per vim conlar
cinata, prorsusq; inscite, & illepide, & frue, & ineptissime circū circa ob
strepere atq; ferocire, Quin vsque adeo nimia & extranea, vt Histronē,
Mimum, atq; infamē & furiosam laruam (cui vel saltem modestiæ rell
quias esset vestigiū,) puduisset taliū, profundere, Quæ omnia tuo pru
dent; & emūcto iudicio enucleate perpēsanda, depulsis ab animo affecti
bus, submitto, Respondi autem homini immodestissimo, nō q; dignū,
mea responsione, aut cuiusuis viri boni cōcertatiōe iudicari, at vt illius
amici suspicarent, qd potuissent, si libuisset, vt itē ab animis pperā ab ad
uersario occupatis hereticas sentētiās euellerē, & illis ipis insererē Chri
virtutē, quātū a d. operū efficiētiā prinet, vel ad extremū, quæ illi pcer
tis tenēt, dubiosa redderē, **C**eterū maledictorū imber, taliter me agē
tē sub dio passim maledicē, vt ne possem quidē, cōiūcia illius carpti dilue
re, nisi in detergēdo, in euellēdo, inq; trāsferēdo, maledictiā morbo, hāc
cōfutatiōem vel leuiter madefacerē, Et quia hoc maledicti d. gen; indies
magis atq; magis p. dei grām, mihi sit inuiset odibil; , post hæc crimī
nosum ppugnatorē cōceptū, p. fligabo, Hoc iā maxime pere. flagitiā,
ne tu aut aliq; lectorū, ob recriminatōem, iras. amī, Nō enī meæ volup
tati morigeror remaledicēdo, sed illi; criminādī insaniā paulū trāquilla
re curauī, Vale foeliciter & boni cōsule, Datū Vuittebergē, S. Agatæ, an
no. M. D. XXX.

**Contra Ioannem Eckium Theologorum
fecem vltimam recentior Apo-
logia Carolstadij.**

2.

Nisi plenus esses rimarum, o dñe Ioannes, ventrē tuum ista pccitas in sexcentas minutias rupisset, Totus etenim mendacijs mades ac tumes, & velut excrefcens flumen, sputis candescis, Nullius te virtutis ratio cohibet, licētissime quicquid vis, nō quid deberes effundis, verisq; satis esse meras veritati nugas obtrudere, Porro, vere satis est opinor, hominē iniquū atq; puerilium, sentētijs vti falsis, audacibus, subdolis, captiosis, etiā falsissimis, si modo furorē expleant, & in amicorū suorū animos irrepant, atq; vt ijs, quibus nihil a me platiū potest vel verū, vel iustū, vel piū, vel æquū videri, omnia quæ dixerā appareāt vel falsa, vel iniusta, vel impia, vel iniqua, vel praua, vel stolidā, e quorū sententia nolo pendere, Quinimo nec delydero tibi, tuicp̄ similibus vel rescribere quod placeat, nisi primū hæreticā istā pellem abstrahas, veluti serpens hyberno situ obductā mēbranā exuit, Verū ita tibi displicere conabor, ne respondi se stulto iuxta infantissimā stulticiā suam videar, Id certe volo tibi in me displiceat, quod scripturis sanctis est placētissimū & receptū omnino. namq; cupio veritatis munimēto circumarmat⁹, te adoriri, te icere, & in ditionē hanc p̄petuam alligare, Articulatim autē per tua, quæ rescriptionis fauillā videntur meruisse, progrediar: sis tu obstrepetus & maledicus, & verus borus Goliath, sim ego paruulus male audiens et contemptus, sed tamē Dauidis imitator, Emulare tu Goliathos, ego mores Dauidicos assectabor. tu venis terrifico ferro atq; clamore, Ego in abiectio baclo .i. cruce Christi, Tu venis in diaboli & mūdi noie, Ego Christi & gratiæ.

Dominus Ioannes stultitiā suā sapientia tectam huiusmodi titulo conspurcauit, Contra obtusissimū propugnatorem Carolstadiū &c.

Responsio Carolstadij

Mores, dñi Ioannes, hæc tua modestia, quam iactas, nescis q̄ homo homini, non lupus, sed miniliter esse debet, an ignoras tibi atq; omnibus in cōmuni Christum loquutū, Qui dicit fratri suo, fatue, Reus est gehennæ ignis, Bone deus, ob breuitatē dolentiā, ob p̄ leuiculū verbū, quo te abs me victum, vix clam dixi, tuæ salutis in memor, p̄petuos ac ardentissimos ignes tibi comparas, Vbi nā illud deposuisti robor animi, qd̄ iactabas: vbi sapiētia ista sup̄ excellēs fuit, quā effers vbiq;: Parcit ignobilioribus ira Leonis, Leoq; etiā qui tela miserit, sed tamen nō vulnerauerit, correptū, raptatūq; sternit, neq; vulnerat. qd̄ Plinius testat̄, Nobilem tu generositatē Leonis vsurpas, neq; fateris te nostris telis laucū (quāq; vulnerū cruciatus aliud demonstrēt tamē vulneratū negas, cur ergo vsque adeo in me fœuis Asinorū parēs: cur et simul Christi p̄cepto, & Leoninæ generositati te abalienas: putauit te generosum, iam difficile credā stupidū porcū, qui in vestibulo cubieat.

Mathei. v.
Eckij iactant
nimia animi
fortitudinē vi
delicet qd̄ irā
nō concitarei.
Generositas
leonis
mollicia. Eckij
Eckius parens
afelloꝝ ifra de
claratur

si foeditissimas sordes tamque decora disponit

Eckius, dicit quod Bonum opus sit totum & totaliter, a deo, quod Haeretici Manichei liberum arbitrium negantes, posuerunt,

II.

Pelagianus

Greckius

Eckius sophistatur

¶ Carolostadij responsio, Nedom fateor, sed & veritatis munimētis & argumentis firmissimis conclusus, profiteor, bonum opus esse a deo totum & totaliter. quod negat Pelagianus Eckius,

¶ Præterea fallaciam facis consequētis, inferēdo ex eo, quod omnibus ferme Christianis est commune, ad singularem speciem, Nō enim nisi velis, insequit, Eckius est animal, ergo Asinus quadrupes, Eckius comedit bibit, scribit, & loquitur sicut Manicheus Haeticus, ergo ē Manicheus hereticus ipse Gredius negabis huiusmodi illationem validam quāquam sis vocalissimus, Itaque et mihi iure dabis, nō ob id Manicheum me fore, siquid veritate cum illis habuero commune, nō si verum est quod ais, sentire Manicheos, quod opus bonum sit a deo totum & totaliter, discat igitur tenuis sophista, genus ad perbandam speciem minimum valere, plurimum ad refellendam,

Tenuis sophista.

III.

¶ Eckij iactatio, Nam cum disputatione Lypfica, hominem gravissimis sacrae scripturae & patrum testimonijs compulsiorem, ut liberi arbitrij vim productivam tribuere cogeret, contra quam scripserat & initio disputauerat, ita redargutionis cassibus irretitus omnino bonorum virtutum iudicio victus & prostratus, succubere, pro sua tamen temeritate ausus fuit mihi opponere et conabatur probare, liberum arbitrium se habere passivum ad bonam volitionem,

Ad acta disputationis

¶ Carolostadij, Vtrum me vna sola, vel aliquot scripturae sacrae auctoritatibus compuleris, in haeticam tuam sententiam ire, anne ipse, te collo ligatum atque vincitum teneam, actum orationis inspectione, (quae Lipsiae a notarijs excepta & nunc impressa circumferunt,) constare potest cuius lectori, neque equidem me vel laudo vel vitupero, tu tui laudator es egregius. Quod dicis me cassibus irretitum, ego rursus obsecrare audeo, Incidit in casses perita meos, & super hoc iudicium esto lectorum ab affectibus ociosorum atque intelligentium scripturas,

Meditatio Eckij

¶ Præterea dicis me omnium bonorum iudicio victum atque prostratum, sed quod temere quod fortiter, atque audacter gloriosa lingua tua mentia tur, puer stimulus potest conijcere, quando neque omnes nos audierint boni, nisi per bonos intelligas aliquot sophistas tuae farinae, qui cortices scripturae lambunt, spiritum tamen, in literis sanctis viuendum minus assequuntur, placet ideo, ut per omnes bonos, solos Eckiani furfuris socios & mures intelligas, quorum officium est euidenter mentiri,

III.

V.

¶ Eckius dixit voluntate se solum passivum habere ad bonam volitionem, ¶ Carolostadius, nō ingratus es prorsus,

¶ Eckius, dixi inualidam esse illationem, opus est totum a deo, igitur liberum arbitrium non concurrat actiue,

¶ Carolostadij, In superiori fallus es me dixisse de bona volitione, nunc de opere simpliciter me loquentem scribis, scriptor maligne, Dein consequentiam artificem & iustam & firmam puto.

VI.

¶ Eckius, Sic arguendum, bonum opus est totaliter a deo, vel simile, & sic excluderet concursus liberi arbitrij, & tunc consequentia esset bona, sed antecedens falsum,

Locus coniugatorum

¶ Carolo: Documentis & philosophorum et oratorum comprobant, argumentum quod dicitur coniugatum, esse validissimum, atque adeo euidentius, ut ne

monitore vel arte indigeam? Dabunt ergo mihi periti & probi hanc, bonum opus est totum a deo, ergo bonum opus est totaliter a deo, per locum coniugatorum, & cerebrum, & cor Eckij adsentientur, quãsi infrenis & loquacissima lingua tacere nequeat, Largiet igitur Eckius, antequam non habet vim actiuam & productiuam in opere proprio bono, cap tus iccirco Keckius, quãdo sequitur valide, e totum a deo, igitur totaliter, ite est totaliter a deo. ergo voluntas nihil coëfficit

Est totum a deo ergo totaliter.

Eckius, Existimat qd liberu arbitriu agat prem & deus agat alia prem, si & deus et liberu arbitriu simul vt duæ causæ partiales actiue concurrant, vt vna tamen totalis causa,

VII. Grossa Eckij imaginatio est frivola

Carolo: Hic crabro cum diuinatione sua ridicula aculeos relinquit, existimat perulantissimus censor, me nekire, quod cũctis philosophis est obuiũ, & quod omnes illorum libri passim conclamat, actus videlicet & operationes animæ indiuisibiles esse, & neutiq; in partes molis diduci posse, Neq; tam ridiculu super indiuisibilibus habui somnium, qd ipse Gecki suspitide stultissima targes, tamen de eiusmodi rebus per scripturas, qd per philosophos malle theologice definire, Hoc scio, sit vtũq; opus bonum indiuisibile & impubibile, si concedis punctu esse a deo totu productũ, necessario admittes & totaliter, nã a quo fit indiuisibile totu, ab illo fit totaliter, quod nemo nisi tradissim? alinus ignorat, Præterea duos authores operu honoru Pelagian? Geckius constituit, cõtra scripturã, quã in epistola mea adduxi, & quã ipse nequaq; conuulsit, neq; diluit, & copiosius in libro de gratia et libero arbitrio astruam.

Eckiana suspicatio stultior ridiculo somnio Eckius alinus tardissimus

Eckius, At in disputatione Lipsica cũ aliud nõ haberet, dixit vel nekire, quis ecclesiasticoru vspsã scripserit, op? bonu esse totum a deo sed non totaliter,

VIII.

Carolo: Disputationis acta facile indicabunt legenti, si hoc solu ppsiduum habuerim, vel alijs quocq; telis te vrserim, Quãq; nõ est concepitibile venabulu irretiedi Geckij, Quonia Gregori? nimiu eẽ putat, quicquid dixerit, qd manifestarijs scripturis firmare nequeat.

Petit authoritas ab Eckio noui & obsole ti dicti IX.

Velle hodie, si posses, frivola tua & arguta & inquisissimam inuentione cõprobates authoritate quapiã, Nempe lenibũ aduerso humine, & cõtra omniu scriptorum voluntatein tractas,

Gecki? Respõdi obtuso hoĩ, qd mihi faciat sicut Arri? hæresiarcha S. Athanasio, quarens vbi in diuinis literis reperiat vocabulum, homousio,

Carolo, Ecnam Eckiana modestia quam, per totum effers orbem latrator raucissime?

Cæteru, neq; simile, neq; id tibi facio, quod fecisse Arrium scripsisti, Quippe in nostra materia omnes omniu scripturarum nerui cõfluunt & meam sententiam ex definito propagant, At in allato exẽplo longe aliud est,

Adde, qd ob id non est censendus hæreticus Arrius, qd indicari sibi scripturas poposcerat, Alioqui omnes Ecclesiasticos doctores pronuntiare hæreticos debẽbis, Quin et Stephanum qui per scripturas Iudeos reuicit, & Paulum vas electionis qui idẽm fecit,

Aliud est obtusor habere flumen & contra procellas navigare, quod factis, opus bonū totū a deo fieri concedens: sed nō totaliter. v. clui si quis piā separaret ab humore humiditate, Et aliud est, cessante lege scripta, dubijs certitudinem apponere. hoc tamen scio, deū, qui est substantia & essentia, dixisse, ego & pater vnum sumus,

X

Disceat Eckius quāta prudentia opus sit in misceri pegrina

Eckius in theologia ea se laboramus penuria, quoniā plura sunt negotia q̄ vocabula,

Carolo: Hic tecū, O deus, pugnat Eckius, Afferat siquidem legē tuā esse insufficientē, mancam, & nō tot sententias cōtinere, quot sunt negotia, quibus ad regnū dei conscendimus, Cur igitur, Saluator, quærentes, quid faciēdo vitam eternam obtinerēt, ad legē misisti: atq; cur Paule anathema fulminasti in eos, qui præter id, quod docuisti, evangelizant: quando quidē nō tā amplā dederas legē, q̄ multa sunt negotia: sed & actiuitate liberi arbitrii,

XI

Carolo: Hoc scio perspecte, atq; hoc ipso te esse hæreticū, q̄ Moysi & Paulo aduersaris dicēti, Non est volentis, neq; currentis, sed dei miserentis, eo ipso reuera, quod asseris voluntatē actiue comproducere opus bonū, sequitur, q̄ dicere possumus, Non est miserentis dei, sed volentis & currentis hominis, ita tibi hanc authoritatē intuli ex mēte Augustini, tu autē transuolasti eā quasi gladiū ante oculos, pennati vespertilionis diductum,

XII

Disceat Eckius quāta prudentia opus sit in misceri pegrina

Affinge nouam nobis laruā, & dic, q̄ indiuisibile opus producat totum vno ab authore, sed non totaliter,

Eckius, Vt in Crytopasso prædestinationis clare explicauit, **C**arolo. Suis scētū assert Megera, neq; mirū, q̄ nlla beatiua, tam est immanis & crudelis, tā infamis & propudiosa, cui nō sua placeat imago, cui non sancta sit sua soboles,

XIII

Eckius foederis fragus

disputando, epistolam emisit iniuriosam, cōuicijs plenam, &c.

Carolo: Contra pactiōnē, a te petitam, tu prior quod ad me pertinet, o foederis frage factitasti, Debuiisti iccirco præspeculari, vt frangi genti fidem, nemo fidē obseruaret, iuxta regulā,

Ius addendi & mutandi theologiae maxie saluum est

Exprobras mihi, q̄ disputando omīssa voluerim implere, at tu tabula ostende si vales, an iure nequeam omīssa supplere si vellem: Num in negotiis paruis & pecuniarijs, saluū est vnicuique ius addendi, minuendi, mutandi: q̄ si in re, de lana caprina, illud ius præbere debes, qui sit, vt in rebus fidei, animæ, deiq; tam paucis satisfas: Accedit, q̄ tu proponenti argumēta breuissima, per longā & gloriabundā repetitionē atq; circuitū moras fecisti, abripuistiq; tempus, ne id effunderem quod desiderauerā, quodq; oportuisset, & ista fuit, testor deū, causa, q̄ toties ad aliquot dixi, quanto ambitu fugit & circūducit, quātū tēporis furatur, ne os eius concludā, Dein, q̄ expostulas cōuicia, placet mihi vt omnīū virtutū custodem verecundiā & modestiā custodiamus, Equidem historica fide polliceor, q̄ sincere & benigne sacrosanctas scripturas tractabo, tu salte cura, ne hoc in ventre, tuas succedas neq; & excoquas,

Verecūda virtutū custos

XIII

Eckius, Bone deus, quasi hic gerro (Nota Keckianā modestiā) me vnq; vserit, quasi aliquid contra me attulerit, quod anxie soluerem,

Carolo: Si te nō preſſi, & vehementer anxī, cur me diſputāte de face-
re quod in ſe eſt, auſugitſti & reliquiſti cathedram eīe ſi te nō vtiſi, qui
factū eſt, vt diſceptante me de peccatis bonorū operū, pedes ad ſecun-
dū gradū (iterū abiturus) promouitū nūquid pſuadebis nō his non
vrgeri eos, qui verbū vtrūq; demitſiſ, loco denūciū & auſugitū?
nihil enim, in dubio prelio deſperatū, haud quāq; timore veluti peſſi-
mo augure pulſus & agitatus, locum reliquiſſes,

Auſugit Ech. 19

Statius, tumor
peſſim⁹ augur

At fauco tibi, vt tute ſolus extollas, & concertatores quolibet dicas,
exanimatis & territis animis obmutuiſſe,
Poſtremo vſq; adeo te magnificas, quaſi nihil anxie & adhæſe reſpen-
deris, quaſi nihil cōtra te attulerim, ſi eſt verū vel falſum quod produ-
gis, lectoribus actorum cōſpicuū erit, audierūt tamē p̄multi, quomo-
do tremebas, cū de operari & perficere diſceptare, quod ep̄la mea de-
mōſtrat. De Italia haud ſcio quid rudiat, homo nimis ocioſ⁹, & furia⁹

Magnificētia
Eckij

Ceckius, De medico ſatis comptū habeo, q̄ illarū rerū eſt ignorā-
tiſſimus, pudet dicere q̄ infantiliter corā illuſtriſſimo Principe electo
re Dño loachimo Brandēburgenſi de his rebus diſſereret, Ita vt ab au-
litis quibuſdā tacere increparet, ne principē dāno maioris panis affice-
ret, remiſi itaq; hominē ad ſuos aphoriſmos, vt naturā febrīū & alia⁹
agritudinū dūgēter addiſſeret,

XV.
Vno optimo
infantis Gec-
kii conuicia⁹

Eckij quali⁹
mentis?

Eckij inhone-
ſtatis depuda-
tio

Carol: Omnis inhoneſtatis te depuduit, adhuc garris, pudet me di-
cere de medico, D. Fri ſericho de Salca, viro in theologia impenſe
docto, de quo ſine mendacio illud Moſi dico, Sedēs in dūmo, ambulās
in itinere, dormiēs atq; conſurgens, vbiq; locoꝝ obuerſantē ante cor-
euiſo prudentiſſimoq; iudicio ad literas ſanctiſſimas cōponit & con-
fert, Quā, nec ea ſola colatūde cōtentus, eos, qui ſeſe magiſtros Theo-
logicaꝝ ſententiarum putant, curioſe compellat, rogatq; vt ſuos ſenſ⁹
emittat & addant

Medici & ce-
teri p̄ſeſſores,

Theologi de-
beunt eſſe.

In materia ſi-
dei non ſunt

medici, ad a-
phoriſmos, ſed
ad ſacros li-
bros mittēdi.

Qua igit̄ temeritate procaciſſime pugil, virū, altero, quod dicit, oculo,
oto Eckio doctiorē, illarū rerū ignoratiſſimū audes pronūciare? Ju-
dex crudeliſſime? Num res inter vos cōcertata fuerunt Theologicae?
merito igitur eas doctor ille, ſcire vel diſceptare potuit, Imo debuit,

Quonā pacto: quo velle? Chriſtianū ad aphoriſmos remittere licuit?
An ideo q̄ tu, atq; ſordiſa tua cohors, ſcripturā omnib⁹ Chriſtianis cō-
munem ad muccoſos & naſutos aliquot Theologiſtas cōtrahitis trāſ-
ponitiſ; atq; arbitrami nullos q̄ vos phariſeoꝝ & hypocritaꝝ iuc-
teſſores, ex eis diſputare, moreſq; formare poſſet: Chriſtus, Apoſtoli,
Prophetaq; nos omnes in cōmuni ad ſcripturarū lectionē atq; notio-
nem cohortāt, rogāt, inuitāt, Tu antechriſte Chriſtianos a ſacris literis
auocas, depelliſ, & neſcio quorūm relegas,

Ad intelligen-
tiā ſcripturarū

plurimū fides
conſert

Fide vniuerſi, literas vniuerſas p̄ſpicitū, niſi enī credideris, ait ſcrip-
tura, non intelligeris, hac fide fideles cuncti legē dei complectuntur et
dinofcunt. at haud ſcio, quā tu alā in lectorib⁹ ſanctorū librorū præ-
parationē præexigas, opinior ipſe, fidē & orationē ſufficere, p̄ pſalmū,
Intellectū da mihi domie, & ſci utabor legem tuam.

Omnib⁹ nece-
ſſaria eſt ſcrip-
turaꝝ cognitio

Præterea, quando nemo tunc mādatoꝝ dei cuſtodia, ſit ingreſſur⁹
vita, & nemo illa p̄cepta rite obſeruet, niſi ea calleat, niſi intelligat
cur tuſtrator inuerecūde, medicos & ceteraꝝ artū p̄ſeſſores, a tu-

men Christianos, velut min⁹ idoneos reb⁹ Theologicis, repellis: ac
 regno dei primū quærendo abducis: ad alia mittes.
 Habētq; pleriq; filios, filias, verbas, quos vt sanctā dei legē doceant,
 acriter astringuntur, qui fit, omnīū proteritissime, q̄ Medicos tecū su-
 per reb⁹ Theologicis concertare repudias.
 Nunquid inter medicos comperies titulū Christi: item nomē: itē sacre
 mēta: & missans nullum a nomine reijcis?
 Cur nō tidē in re Chri: quā deus maxie in hoīe spectat, desideratq;
 pateris: vt illos, legē dei, scitu summope necessariā, p̄scrutari, ac demū
 facto implere sinas: Ito nunc Floccē & physicos ad febrīū naturas, dū
 cognitione legis diuinæ opus est, missita,
 Nisi, ea furia, altorsum eos cupias transerre, (quod tibi a doctissimo
 Fridericho factū opinor) vt tantisper a dentibus reuincētū creptus,
 refrigeria capias,

XVI.

Eckius antiq̄ta-
 ris imperitus

Eckius grāma-
 ticonū magis-
 ter præacid⁹.

Eckius, Fruiscar noua grāmatica,
Carolo: hoc verbo, Q. Claudi⁹ scriptor antiquus vitē, & tū, in ep-
 tiendo dicis nouā grāmaticā, De hoc verbo sic scripsit Gellius, Dubita-
 tum est ab imperitis antiquitatis, an latinū foret, Non mō non latinū,
 sed iucūdi⁹, amœniuscq; verbū fruiscor factū est, q̄ fruor, Eoq; vsum
 ait, Q. Metellū Numi dicū, qui caste, pureq; lingua v̄sus latina videt,
 Item Næuiū in Atellana, Itaq; digito labella comprime, grāmatico-
 nū magister, noli quasi noua reprehendere, quæ sunt vetustissima.
 Necp̄ tamen me præterit, ex veteribus, noua, ex nouis, vetera, in
 vsum nostrum sumenda disponendaq;
 Ostende tu mihi graue atq; probū authorē, qui cuculla in feminino v̄-
 titur, cupio doceri, Equidem penes Plautū, & doctos nōnullos, cucul-
 lus lectitauit,

XVII.

XVIII.

Eckius nihil ad
 ymbonē diri-
 git

XVIII.

XX.

Eckius, Iuris confusorē quēdā increpat, qui scripserit Carolo factū
 non potuisse mihi respondere, quisquis is fuerit, verum scripsit,
Carolo: Si non posse respondere equiparas silentio, quæ admodum
 ille Iuris præsumptor contra me mentitus est, nego illū verū dixisse,
 atq; te verū scribere, nō timuisti actorē editionē nugarorū.
Eckius, Nam tandem, cōpuli hominem licet biduo ferme reniten-
 tem, vt admitteret, liberū arbitriū habere actiuitatē boni operis, quod
 prius negauit,
Carolo: Dicis & nugaris quid tu feceris. nō quomodo ego tacueri.
 Profecto verū est, superuacanea esse tela nesciēti, quid petat, quid enī
 heccine ratio, ad silentiū, cuius me quendā inuidulū insimulasse cōque-
 for, facit: Istāc mimrū voce, non probas me tacuisse, quādoquidē re-
 nisum cōfiteris, sed tuū stomachū, suspecta admodū iactatione infa-
 cis, discē miser loquitor ad ymbonem negotiū dirigere, dic quo die ra-
 cuerim, Vex quo ad usq; sim tuæ hereticæ prauitati adactus, actorum
 declarabit animaduersio, vereor autē ne a facie actorum pauefact⁹,
 postremo omnes notatos vera scripisse negabis,
Eckius, Alius scripsit Carolo: egregiū vexatorē, iustissime scripsit,
Carolo: Miseret me obliuiosi doctorculi, qui protinus nūc me plu-
 mis contrarijs pingit,
Eckius Mentitur, q̄ Lipsici fuerunt mihi autoritariū collectores,
Carolo: Ergo mentiunt & ipsi Lipsici, qui non modo vocib⁹, sed

S.
vt fertur literis, beneficia praestatorum auxiliorum praedicat, mentitur &
Grecko, qui paulo inferius affirmat, se Lipsicorum hortationibus adiutum
in Cathedra,

Eckius, imo nec mihi colloquebatur,

Carolo, Mendacium quadrupes caelestibus astris notius,

Eckius, Si me euocabit quocumque voluerit, paratissimum venire,

modo vbi disputet, iudicium fieri sinat,

Carolo, Mallem cum obstrepera verula, aut loquacissimo Mimo, q-

bus modica vel honestatis frons esset, disputare, quam tecum, Quomodo audes

scribendo tibi discrepare, & impudicissimas nugas efflare, quid face-

res in sola verbositate, quae haud paulo liberius expatiatur,

Eckius, Scholasticos mercatores appellabat,

Carolo, Hoc me dixisse in disputatione te loquente, notari excep-

runt, Quod de doctoribus catholicis obgerit, Nuper risi eos, qui citra

delectum, omnia in ecclesiasticis velut sentiendi leges arripuerunt, recentium

em, illos & bona et mala interim edidisse, atque interdum labauisse, non

nunc onere pressos multiplici, quasi languere

Exstudauit tibi, c. noli meis, ix. d. quod est Augustini in prologo li-

terij, de urino, col. ij. cuius haec sunt verba, Noli meis literis quali scripturis

canonicis seruire, sed in illis & quod non credebas, cum inueneris inacta

ter crede, in istis autem, quod certum non habebas, nisi certe intellexeris, no-

ni firmum retinere,

Nunquid osecanti lectori innotescit, in ecclesiasticis nihil nos tanquam fir-

mitum & certum habituros, nisi certum per scripturas effecerint

Deinde notandum diligenter, quod solis canonicis scripturis huic deferimus

honorem, vt nullum scriptorum errasse audeamus credere, Caeteros vero

quancumque libet sanctitate polleant, quantaue doctrina luceant, non ideo ere-

dimus vera scripsisse, quod ipsi ita senserunt, sed quia per scripturas canoni-

cas, vel illis cessantibus, per rationes probabiles docuerunt sua sensa a-

veritate non abhorrere,

Ita Augustinus in epistola. xviii. tra. v. testatus est, quod d. viii. c. ego so-

lis, omnibus obuium sese confert,

Noli me ergo caprarum peruliosissima obiurgare, quasi ecclesiasticorum sim

lacerator, non enim lacerabo illos, quorum dicta ad scripturarum neruos, e-

quibus totum quod habet receperit, committo, et alternis coniungo, Noli ca-

pella hispida, iudicium & delectum, esse contemptum affirmare.

Eckius, existimo quod adhuc rubeat diuersarius, quod ostendi Augusti-

num dicentem, liberum comparari equo, & gratiam infessori,

Carolo, Adhuc hebetudinis tuae commiseror, quod nescis, quatenus vo-

luntate equo comparauit Augustinus, quod quidem ipse breuiter disputa-

do attigit, accinctus in codice de gra: & lib: arb: copiosius atque spissius per

canonica testimonia probare,

Eckius, Tali honore venerat sanctos, scilicet tametsi Bernardi sen-

rentia non tot ceremonijs subeunda, vt ea sola cōspecta a ceteris abstinea-

mus, quae quidem velut finitionem amplexatur.

Carolo, Si tu maiore sanctos honore reuereris, non es religiosus, sed

plane superstitiosus, Audisti ne omnium obrutissime, quanta libet sancti-

tate & scientia clareant, non protinus sequitur, esse vera & firma, quae

ipsi scripserunt sancti,

XXI,

XXII.

Ad hoc idem se-

se offert infra

Magis opradum

vt cum hystrioe

qspia disputet

qz cum Eckio

XXIII.

Cum iudicio le-

gedi Ecclesia

itici.

Nullas Ecclesi-

astici corae lite-

ras perinde at-

qz canonicas co-

plectimur.

sanctitas non

nunc graue er-

roris locia ha-

bet

XXIII.

Quomodo vo-

luntas equo, &

gra sellori cose-

rat, vide in ac-

tis disputatis

XXV.

superstitiosus

Eckius

B

XXVI.

Eckius dicit allegata Bernardi verba pendere ex superioribus, quod placet maxime,

Locus ambiguous.

Carolo: In dubiis non modo ad precedentia, verum etiam ad sequentia spectamus, ita nos docent Ecclesiastici, pontificia lura, leges civiles, oratores quorum, est enim, ut Cicero docet, locus hic unus ex ambiguo scripto pendere, utrum cum ceteris scriptis eiusdem autoris discrepet vel significatio vel voluntas,

XXVII

Eckius maledictorum imbre depluit

Recitat hic multa Geckius maledicta **C**arolo: Nunc Eckius omnem modestiam enicit, ob id, quod non potest ad Bernhardum satis respondere, appellat me falsarium, impostorem, depravatorem ecclesiasticorum, inuersorem veritatis, Tersitem & Thrasionem obtusum, Bernhar: verba non intelligente, sed lacerante, corruptipente, deprauante, peruersore, & malignissimum falsarium, trunco stupidiore, cholericum vexatorem, ineptissimum blacteronem, inanem, vacuum, inrotolum, superbum oia sibi pollicentem, fatuo stultiore, proteruiorem, lucifugam

Carolo: non re-
talat malignis-
simam fatorem
malorum Gecki-
um

Carolo: Intende lector oculos queso, & suspice quanto maledictorum imbre, irat? furiosusque Eckius me copluat, cui nulpia similia feci, si vellem abunde possem, neque minoribus, neque paucioribus eum conuictis submergere,

Eckius mole ar-
gumentorum cap-
tus, maledicen-
tiam arripit

At satis mihi fuerit, si intellexerit inspector eiusmodi criminationibus Geckium, adducta per me confutare, Ego autem diuersa puto, dissoluere contraria, et maledicere vel conuictari, Hoc scio, si possit prudenter soluere ex Bernhar do contra Geckium allata, alios edidisset solutionis fructus, Verum ut videt se circumquaque ligatum, modestia solita me salutata, criminando, mordendo, discerpendo, Eheu quod verum est veritatis prouerbium, Nunquid de spinis colligunt vvas: aut de tribulis ficus? Ex tali namque Eckij modestia, quosnam alios carpes fructus, quos quos inepte, stolide ac extra causam infeliciter cadere sensit

Ridiculo qua-
tenus utendū

De ridiculo ita scripsit Cicero, Illud ad monem? tamē, ridiculo sic vsurum oratore, ut nec nimis frequens, nec scurrile sit, nec subobscenū, nec inimicū, nec petulās nec improbū, Nec in calamitate, nec inhumanum, Nec in facinorā, ne odij locum risus occupet, Neque aut sua persona (nota Gecki) aut iudicū, (nota Geruald, talibus te adit nānijs Keckius, Aut tempore alienū, vide lector quāra possem vere regerere, que retine ne sim maledico similis:

Contra iuchere
Eckium
Nota lector i-
deus esse res-
pondenti datur

De modestia sic Fabius scribit, Sunt qui in personas inuehantur, quod nihil forte meruerint, & inhumanum est, respectu communitatis officiorum, & tum ipsi, qui dicit inutile, nam idē iuris datur responsuris (time Ecki) tum causae contrariū, quia plane aduersarij sunt, & inimici, & quātulū cumque ipsi vitium est, cōtumelia augetur, Super oia perit illa quae plurimum authoritatis, & fidei affert modestia, si a viro bono in rabulam, Iatrororeque conuertitur

Utrum Eckius
sit falsarius que-
ritio est scrupu-
losa

Hactenus ille, Possem omnia diluere crimina et in aduersarium traicere sed modestia malo frui, quod stulto iuxta stulticiam respondere, ne chartam cōtumelias pdamus, nihil tamē illorum agnosco, quantum aduersarius dijudicare poterit, Nam qui iudicat me deus est, apud quem nihil purum habeo **V**erū quo a d. Geckium liberas aedes defendo **C**eterū, an Keckius falsarius sit vel ne, in libello de bonorum operum

peccatis suba perire tentabo, tantisper cogitabit, si quis p[ro]p[ri]a sciens h[er]e-
tica, pro catholicis, retractata, pro n[on] retractatis, ut ea que n[on] dum re-
periunt edita, tanq[ua]m edita in decisorijs fidei attulerit, v[er]u[m] talis falsarius
haberi debeat.

Facile intellexisti quid voluerim, per cu[m] nobis, vel in nobis, nihil est. **Eckius** p[ro]pter
quod strophas gignis, Leucula veluti, litis summa tractas, De hoc quod distinctionem
dixi, de verbo in nobis, & cu[m] nobis, placet mihi, ut visis per me allega inter cu[m] & in,
tis ex Augustino & Bernhardo, v[er]us quisq[ue] iudicet, v[er]ter nostru[m] in v[er]o, negat quod ma-
bis laboreat, Necessum est secundu[m] Augustinu[m], ea fieri nobiscu[m], quæ si n[on] esse legitur
ne nobis effici n[on] possunt, oportet, cu[m] terra fiat, quod sine terra fieri ne-
quit, iure concedes fieri cu[m] vitro, quo d[omi]n[us] absq[ue] ipso nequaquam efficit. **Eckius** capta-

Sed quod negat Bernhardu[m] dicere, cum libero ar. operat[ur], mentitur tor verborum
in fauces, nam hæc sunt verba Bernhardi. **Sic** aut[em] ista cum libero Eckius audact[er]
arbitrio operat[ur] ut, tamen illud in primo p[ro]ueniat, in cæteris comiteur, er negat in
vide si tu, sis falsarius Bernhardi an ne, quatu[m]libet distinguat tria hæc Bernhar: scrip-
Bernhardus, scilicet cogitare, velle & perficere, & has prepositiones in tu quod trilater[em]
& cu[m], & per, semper tam[en] dicit cauendu[m], ne cum illa inuisibiliter in tra deprehendere
nos agunt, nostræ voluntati tribuam[us], sed soli gratiæ. Argutor semel posset
omnia ista memorata, quantum ad efficientiam, soli gratiæ sunt adscri- **Dictione** Solã
beda, ergo n[on] n[ost]r[um] voluntati tanq[ua]m causæ particulari effectiue concurr[er]i, cõspicere **Gec**
Sed Eckius negabit assumptu[m], quia dicit, q[uod] Bern: n[on] posuit exclusione[m]. **ki**, deinde elu-
Sed aperit oculos, vide, Bern: dixit, Soli gr[ati]e oia illa sunt tribueda, Sed o ge merore di-
fic argutor, Bern: dicit, tria hæc, cogitare velle & operari, tota peragi in uerte in ad arti
nobis, ergo nos susceptiue & passiuè opramur, ea tora i nobis scipiendõ, **CXVII** **Receptie** ope-
Item ex gratia tanq[ua]m effectrice, oia ista tria perficiuntur, ergo effectriue **ramur** quod **Gec**
sunt totalit[er] gratiæ diuinæ, Verba vero Bernhardi, transuolat, quæ ip[s]m **ramur** quod **Gec**
capit tenet, ita dicit Bern: totu[m] cogitare, totu[m] velle, totu[m] perficere, pa- **kiõ** miru[m] vide
git liberu[m] arbitriu[m], & eadem tota illa, gratia peragit, atq[ue] cõtinuo adie tur **Eckius** vespa
cit, ut hæreticu[m] Eckij guttur obstrueret, Sed ut totu[m] in illo, sic totum ex **fufurrofa**,
illa, tu durissima ceruix vides caudis: queadmodu[m] illa peragant opere **Hec** v[er]ba ve-
indiuo, cogitare velle & perficere.

Aperi oculos, agnosce lapsum, ad nates es cedend[um], sustibusq[ue] egess, n[on] lut venenum
doctore, aut desine negare, quod oculi cernunt, **Nã** verba sunt clara, fugit
sententia certa, Ita peragit lib:arb: q[uod] in illo, ita peragit bona opera gr[ati]a ad nates ced[er]e
q[uod] tota ex ipsa, ergo hæc sola gratia effectriue, illud tantu[m] modo passiuè, **dus** Eckius
Preterea Bern: indistincte honu[m] cogitare & velle dicit fieri in nobis
ex gratia, Et tu concedis voluntat[em] ad cogitare, se habere mere passiuè, er **Eckius** que ne
go idem dices de cõsensu & velle, hæc tu vel clausis oculis tãgis, aut es **gat**, certe tan-
omniu[m] pessim[us] corruptor, ita te voco, q[uod] idẽ dicẽdi ius habeo, quod tu, **git**

Eckius, Teneo primo motione[m], inspiratione[m] p[re]ueniente[m] esse, **XXVIII.**

CCarolo: Cauet diuinæ gratiæ tinea & tenearis & comedaris, **XXVIII.**

Eckius, Teneo velle, que Bern: cõsensum Augustin[us] acquiescentiã **XXVIII.**

CCarolo: Sole clarius est, te id defendere, sed eo ip[s]o Bern: corruptis,
qui dicit, q[uod] & cogitare & velle, n[on] partim a gratia, partim a lib:arbi:
fieri, se i tota ab v[er]troq[ue] perfici ac peragi, ab v[er]troq[ue] in qua, ut ex gratia
ut in lib:arb: pagantur, Aduersaris similiter Augustino qui dicit, vt ve-
limus deus absq[ue] nobis operat[ur], de gra: & lib:arb: c. xvij. perp[er]de quid
te iuuet inuentiones omnium infantissimã, o disputator, o ignorator.

xxx.

Eckius, Psalmista velle vocat auditū, Hodie si vocē ei⁹ au dieris
Carolo: Cras inficiaberis auditū eē velle, qñ velle est appetitū, au-
dit⁹ vero magis potētiae cognitū: Porro quicquid sit, sequit, nolite
objurare corda vestra, qñ oīa contra re assum erē, nisi consulto relin-
querē impertinentia

xxxi.

Eckius, In hoc scilicet auditu cōsistit facere quod in se, itē ratio me-
riti de cōgruo,

Carolo: Isthac ex profundo somno adhuc stertēs, efflas, nā vt au-
diam⁹ dei vocē, nō ē facere qd⁹ in nobis ē, sed facere, qd⁹ ex dei mune-
re possum⁹ q̄ Meritū cōgruū ē ifernalis Tifpho, nisi sit a deo totalit,
sed q̄ temeritate cecorū dux, temerarijs glossis p capillos attrahis, que
tibi minime profunt.

xxxii.

Eckius, Quā omnia hūc in diē aduersarius ignorauit,

Carolo: Nugas ex somno spargis. Vt Thomita istiusmōi nēnas
olim pbauit, vt Theologus & Christianus, eas solū scio, at haud quāq̄
approbo, Quoniam vt pestes exhorreo vir⁹ Pelagianū clā fundētes.

xxxiii.

Eckius, Si nō ita obtusa haberet lumina, depingeret ei figurā, vt tan-
dem saperet

Parce mihi
lector. seducto-
ri Eckio loqr
xxx iij. cxvi.

Carolo: Sit honor auribus⁹, chartā figura deflet⁹ pictor obliuit, quā
nisi diuina cōtineret noīa, podici detergēdo foret vttilior, q̄ lectori, nec
dum extra pericula posito

Eck⁹, Sed vide mēdactorū artificē, nō audiui Lipsiæ Eckū addu-
bitare, quoniam opus bonū sit a deo totum & totaliter,

Carolo: Quod te exagitant furig, tot⁹ es rupt⁹, vbiq; effluis, oēm
Anagyrim euomis, cura ne stomachū cū viscerib⁹ seque debachado eij-
cias, Scripsi in ep̄a mea sup toto & totalitē emissa, in quaternione. A. vl
timo, facie prima, De hoc primo (qd⁹ Bern: cogitare vocat) nō audiui
Lipsiæ, Eckū addubitare, quin op⁹ bonū sit a deo totū et totaliter, hoc
inquā op⁹ bonū, qd⁹ cogitare bonū dixi, neq; hodie dubitas, quin sit a
deo totū et totaliter, Quoniam hoc supra et paulū infra aperte scribis, nā
si velles negare bonū cogitatū esse bonū opus,

xxxv.

Eck⁹, Tñ v̄ cereuisia p vino vel infano dilutus scribit me nō addu-
bitasse heus latorator inops,

Cas: Fruct⁹ Eckiane modestie iactas, tali theologo dignos, qd⁹ fa-
cerē, si scriberē, q̄ valide disputasti v̄no delibut⁹: et cōtra q̄ ieiune ier-
in⁹: porro istius ē ope, scopo relicto in alienis versari, Nā qd⁹ scripsi tu
falsus es, rescribisq;

xxxvi.

Eck⁹, Bene intulit, qui arguta⁹ ē, de⁹ cooperat lib: arb: ad op⁹ bo-
norum, ergo bonum opus non est a deo totaliter,

Carolo: si valet illatio, sequit a simili, ludifugul⁹ cooperat rote cur-
rēt, ergo cursus rotæ nō est totaliter effectiue a motore,

xxxvii.

Eck⁹, Si tacuisses philosoph⁹ manlises, oib⁹ em̄ ridendū se expo-
suis, cū vellet disputare, et nō posset nisi plegēdo v̄ nā arēgā ex scheda,

Carolo: Si tacuisses Theolog⁹ reputareris, sed quia omnib⁹ te dis-
putatorem exhibuisti, aliana tua nesciētia, adeo apud cādidos for-
descis, vt ne rusticiū tibi conferendum censeam⁹, qui aliquot diuini
bi sermones audiuerit.

Ceterū, quo ingenio, qua deniq; celeritate, assequi potui, vt vel oēs, re-
spōsiones vel obsecutiones ad tua argumēta v̄ respōsa que ipse in isto
corde speculari nequiuī ex charta vel libro darē, Quod si feci, vide si
visque adeo me stupidū et inertē hoc ipso scō possis cōuincere, scio qd⁹

quid tibi idoleat, q̄ morsus es, ideo relattras,

Ckei⁹, Sed audi Carolo: oim obtusissime, q̄s negavit sola gra fieri initiū sed cur non ponderas quod sequitur, ab vtrinq; perficitur, quid lucu

XXXVIII.

CCarolo: Geckioim habetissime scribarum, nō solū cogitarum dicit Berna grā inceptū (quē tu initiū salutis vocas) sed etiā reliqua duo sci

Geckius id est stultus.

licet bonū velle, et bonū p̄ficereicipi a sola grā, ac p̄fici ab vtroq;. Ne q̄ hoc tuā iepuissimā opinionē adiuuat, q̄ bonū op⁹ ab vtroq; perfici

Bern: dicit, Q̄ n̄quidē dilucide attexit, quaten⁹ ab vtroq; p̄ficiat, vt sci licet, Totū in lib: arb: totū ex gratia, ergo peragit totū et totalitē, in lib:

arb: totū itidē et totalitē ex grā, De⁹ nouā aiām creās in corpore sc̄m aliq; opinionē, Nunqd dicere possēs, istā a corpore effectiue fieri: mi

Exemplū hoc dicit erā multa tiōe, Bern:

nime, adfirmabis tñ aiām sc̄m explicatiōem Bern: ab vtroq; eē, vt videlicet rota in carne, totā a deo, et vtriusq; eē totā et totalitē, Totalitē

dei tanq; authoris, totaliter corporis quasi vasis dumtaxat capiētis, ita de operib⁹ gratiā putandū est, p̄pterea legim⁹ vasa misericordiā, vas electiōis, Hic tibi cor trepidat, sed lingua infrenissima tremorē disti

mulat, cuome semel ininsecā malignitatē, et v̄ritatē addidicesat ē hactenus infantiuillē.

Ckei⁹, Quomō ē cōcordabile lib: arb: cooperari deo in opere bono, et illud esse tamen a deo totaliter,

XXXVIII.

CCarolo: Vsq; q̄ cecutis si nō poteris cōcordare nō itelligis Bern: & mebrānā i oculis, spinis iunipi, deradē dā habes, Si te egregie v̄gis cedere

rē, nūq; v̄gḡp̄cutietū cooperaret ad flagellationē; nōne euilmōi p̄cussio esset cadentis: veluti authoris totaliter,

Ckei⁹, Nūquā p̄bauit lib: arb: ad bona opa se habere passiue, nec poterit facere,

XXXX

CCarolo: Si i ep̄la nō p̄bauit volūtate, passiue cooperari bonis opib⁹ cur tot autoritates doct̄orū, scripturarū etiā canonicarū, itē paradigma,

tū silia, tāq; p̄ fossam, acuta sp̄icula, subrigētē trās ilijstī; Sigula deberes amoliri, si ab omnibus coaceruatis liberari velles,

XLI.

Ckei⁹, Si sum⁹ mīstri, ex q̄ dialectica, ro Julphina, seq̄ ergo lib: arb: se habet tantū passiue, Au. li Vitupo, vbi audisti ministrū non agere?

Rho: VIII,

CCarolo: arguitā iuxta p̄scripta dialectica, hō parū itelligēs, P̄spice dū rota voluit, an cōsectaneū sit vel ne rotā tantū passiue volutatū opa

LII.

ri vel pagere, ita ē cū hoib⁹, q̄ eatenus sunt filij dei, q̄ ten⁹ spiritu dei agunt, ac tantū agūt quātū agūt dicere ap̄lo, ij filij dei q̄ spiritu dei agūt,

I. Corint: V.

acti ergo mīstri a deo et agūt et operāt, Hoc ē qd̄ Ezechielis legimus, Ego faciā eos facere, Argutare m̄gr̄ heberudinis ex Theologia, et dic,

quid potest dicere serra vel securis ei, qui in ea secat? Tot⁹ et totalitē es obtus⁹, q̄ adeo desipis et furis, vt ne recte philosophari queas, actio & oratio cur⁹ rote, a q̄ efficiēt et quomō rote inspirat?

Ckei⁹, Quare dixit ap̄lus, Grā dei mecū laborauit, qd̄ cū Lipsiā p̄posui nihil potuit respondere, sed fugit velut a facie colubri,

CCarolo: Grāca hūc sensum dāt Nō ego laborauit (nota negat se labo

Lipsiæ, hoc acta cōmonstrabit. inaniter ergo et incassum tot falsas glo-
rias mendacim subripere pergis,

Tū qđ se colubro adsimilat, mea sentētia nō mentiret, si serpēti trisi-
gui se cōferret. habet enī venenū alpidū sub labijs ac rarē sibi cōstae

XLIII.

Eckius, Paulus dicit, neq; qui plantat est aliquid, Attamen plantare
est agere,

Carolo: Nū ire & currere est agere & operari tamē si quis per capil-
los te duceret quo nō velles ire, Imo renitereris omūino vel ire vel cur-
rere, inuitus vero potētem sequereris cursu. Vtū tūc effectū iucursum
agas; quod si vis callūtiari, rota currens, agit, quia terit humū, cuius est
effectiue cursus rotæ; Proinde Paulus acriter cōclūdit, nō est currentis
neq; volentis, sed dei miserētis, hoc est, vt Aug: placet, neq; volēs, neq;
currentis est autor quātū ulscūq; etiā (secūdari)⁹, vel min⁹ principalis, sed
deus sol⁹ plenus est autor

XLIII.

Baculus Eckio
Lipsiæ admo-
dū fuit mole-
stus

Quid sym-
bolis Eckianis
quia fabulæ
meræ sunt,

Eckius, Adfert symbolū de baculo, sed Theologiæ symbolice igna-
rus, nescit symbola tractare,

Carolo: Paramia de baculo ex Esaia recepta, tua perfregit labella,
ideo ad cachinnos, cū secus soluere nequeas, te cōtulisti. oportet Irām
parit custodire, et in hac pte de baculo sauis aperuit autor tropologiā,
Vellem quocq; nihil scire, nisi dei legē, quid mihi de tuis symbolis, si li-
ceret symbola secūndū tuū cerebrū tractare, vellem derepente ex ma-
gistro, te facere discipulū,

Ego certe nullū Euangeliū præter illud quod in canone librorū conti-
netur recipio, Neq; infior per plures symbolos; semij. totos & rō-
taliter hallucinari,

XLV.

Quāta vim
symbolica ar-
gutatō habeat

Eckius, Nescit ex symbolis non duci efficax argumentum,
Carolo: Hoc dudū cognoui, atq; miror vt semel quiddā dicas, au-
ditore dignū hoc quocq; symbolizatio gestorū Rhomanorū abūde cō-
probat. Porro ipse ita ego soleo ex symbolis argumēta ducere, vt in re
talīa sola posuisse, minime posses causari, infirmis equidē accessu foitio-
rum opitulor suffragorq;

XLVI

Qui nō habēt
spiritum dei, nō
minime cog-
noscut qualē
de? opa bona
totaliter largit

Eckius, Et dat simile de mortuo, quem quis super pedes statuat, O-
chorebo stultior, vnde probas hoc ineptissimū paradigma, prio quis
diceret hunc mortuū ire vel operari,

Carolo, Ita est, qđ nō, qui dei v̄tutē, clam & occulte & efficaciter o-
perantē nō perspiciūt, solēt eam illis tribuere, quorū non est, Quēmad-
modū tu Gecki, ob id, qđ nō sentis, vel ex scriptura nō discis, quatenus
deus in voluntate operet operationē effectiue, minusq; principaliter
homīni adscribis, Ita etiā faceres si emin⁹ videres mortuū quoddā ca-
daver, p aliquod artificū in pedes positū, obambulare, Nom itationē
talē cadaveri attribueres, p̄specto autē vero auctore,
quid diceret, qđ quod cadaver nihil efficit vt eat, atq; itationem illā to-
taliter ab alio auctore fieri,

Cognosce igitur authorē deū, & facile intelliges, quod dixit Paulus, Nō
ego sed gratia quę mihi adfuit, ita namq; de quolibet bene operāte di-
cam? oportet, non ipse sed deus facit, itē vt vidētes opa bona a glorificēt
deum, non homines velut auctores Eckianos
Recte igitur, sed nō prudēs, ansam tradidisti gladij, vt dicā de tuo con-
trate aliter, Quis diceret hunc mortuū operari vel mouere;

Propria dixit Christus. **Nō vos estis q loquimī, sed spirit⁹ patris meī.**

Proinde Moyses gratiā dei confert parenti, paruulum per vias portan-

ti. Item q de extrema afflictione iudeos afflixit, ne dicerēt ego feci,

Postremo ingratiſſimus lector Eckius ex me didicit, ſimiliū eſſe mul-

tiplices gra-lus, & quedā ex parte, & quedā ex toto fore ſimilia, qui fit

q im-memor diſciplinæ, velut lupus in totā ouē irruit;

Eckius, Deinde, quæ te occupauit furia, vt liberum arbitriū gra-

tiā adiutū cōparares mortuo,

Carolo. Alecto te agitat linguaciſſime blattero, Cur mea compref-

ſus ac violentius reſumis q̄ ſcripſerim, Verū vt ſentias, q̄ te reformi-

dem, obruſo Pauli diſtū, qui dicit, nos ſpe ſaluatos, & redemptionē

corpōris expectare, Itē docet q̄ corruptibile & mortale hoc noſtrū ab-

ſorberi oportet, & nos ſuperindui immortalitate. Et ſuper hæc in gra-

tiā exiſtes clamat. Quis liberabit me de corpore mortis hui⁹?

Cui conſeſtaneum eſt, nos hic, ſemper dici poſſe mortuos &

mortales

Item ſi male cōparauit lib: arb: mortuo, cur dixit Chriſtus ad diſci-

pulū, ſine mortuoſ ſepelire mortuos Matthei. viij. niſi viuētes peccato

res eſſent mortui? Nunquid male Apocalipſū ſcribitur, Et mare dabit

mortuos ſuos? Itē vt tropologiſem,

gratia ad hominē nō cōparatur, velut excitator & motor ad ca-

dauer, cur eccleſiaſtici reſurrectionē Chriſti, gratiæ, et Lazarū reſuſcitātū

peccatori ſerentiſſimo cōtulerūt? vocatione itaq; dei ſuſcitur mor-

tus peccator, & in illius virtute venit, currit, operat̄, ſicut rota in virtū

te motionis inſpirat̄

Quid de quid ſignificat nobis paradigma quod Luca. viij. legimus,

vbi a doleſcenti mortuo Chriſtus ait, tibi dico ſurge, & reſedit & coepit

loqui, quid inquam, reſ geſta indicat, niſi q̄ grā dei, in volūtate, velut

mortua operatur? Itaq; ſcire & lepide lib: arb: mortuo cōtulī, quē quis

erigit & ſedere & loqui & ire facit,

Postremo haud incaſum attraherē illud Luca. xv. Filius mortu⁹ fuit

XXXXviij.

Hic dicimur mortui et mortales

Grā mortuol ſuſcitat et facit ſedere .i. hūil at & fact loq, .i. cōſiteri deo in magnificentiā

XXXXviij.

Grā nedū ſa nat ſed etiā cal tigtat flagellat vulnerat inſir mat

enim vulnerat & medet, percutit et manus eius sanat, itaq; grā nō mō
sanat, sed primū vulnerat & percutit, deinceps medetur & sanat,

**I. Regū. ij. grā
mortificat &
viuificat**

Postremo, quod tibi est magis aduersum dico, q; gratia etiā mortifi-
cat, deducit ad inferos & reducit, Si vacaret innumeras pferre scrip-
turas, per quas cōprobarē facilius, te bubalū esse egregiū i Theologia,
nihil scientē, sed omnia sibi tribuentē, Nēpe inuit? ad huc sanari homi-
nē spiritaliter, esse purgari a pctō, Hinc psalmus canit, Sana animā me-
am quoniā peccaui tibi, Attamē apostolus inquit, Ego ipse carne seruo
legi peccati, mēte legi dei, igit in iustificato manet infirmitas, Nota q;
sanctitas perfecta non erit nisi in resurrectione mortuorū. Aug: in Canoi
Ioannis tract: xxxvi.

XLIX.

Eckius, Quis vnq; maiori delirio delirauit, vt comparet lib: arbi-
mortuo,

Carolo: Asin? es ad lyrā, optie delirator, scripturas nō legis, que
id restantur quod scripsi,

L.

Eckius, Non pō derari in Bern: q; grā excitat, viuificat, promouet,

Carolo: Hoc tacitū & p̄sens est testimoniū, q; parum in Bern:
didicisti, si hęc sola nouisti, ex mltis vnū loco affero. Bern: in cantico: ser-
mo. xliij. & hunc propter lectorē, nō propter te.

LI.

Eckius, Ergo veni huc a d pulpiti & disc,

Carolo: Cōfer te oīm arrogantissime ignorator, ad cedēdorū iuue-
nū subsellū, Dignus es in cui? natib? decē vitētes scopæ moriantē, et in
festucas deterantur minutissimas.

LII.

Eckius, Laus deo si i terra aliena tantos Lipsicos amicos vnica dipu-
tatione comparauit,

**Laus nihil
Eckij.**

Carolo: Nō disputatiōe, sed morū ac doctrinarū similitudie, ante-
q; disputares Lipsici aliquot sese tuos fecerunt, contemptim nos pale-
sim tractantes,

LIII.

Eckius, Opponit per Paulū, q; deus sit author operū, quis hoc ne-
gaur?

Carolo: Tu serpens trilinguis, nō em pateris deū dici authorē per-
fectissimū & potētissimū boni operis, quoniā negas ab illo, p̄duci tota-
liter, Paulus autē ita cōcludit, Sicut deus creauit hominē, capiam? Adā
totū & totaliter, vel sicut de? creat animā totā & totaliter, ita opera ip-
salit format,

LIII.

Eckius, Sed audi hominē ridiculū, peragūt indiuiduo ope, quod
exponit .i. deus voluntati infundit,

Carolo: Resi p̄isce larua carnis p̄triuialis, deterge amentia semel, &
reperies nō glossam esse sed textū Bern: dicētis, Singula peragūt ope-
re indiuiduo totū, sic, vt totum in lib: arb: totū ex grā, adhuc oscitatio te
perstringit rubula? explicat semetip̄m Bern: quomodo dixerit ea siml
peragere opere indiuiduo, quia deus facit bona opera tota ex grā, quod
est effectus, Et in voluntate, quod ē susceptiue & passiue, praterea
ha memoratæ expositionis sunt Bern: quem ex cauda & linea iudicas
pessime,

LV.

Eckius, In qua grāmatica recipere est cooperari, peragere, et perficere

Carolo: Bern: latinitaris arguis, Ceterū nescis grāmatelle, esse cau-
sam vnā, que dicit sine qua nō potest cōfici, ad cōficiēte reduci,

LVI.

Eckius, Istam h̄eresim Manicheā manifeste destruit Augustin?

tra. ca. iij. super canonica Ioannis,

Carolo: Ne hoc quod tuor destruit, sed astringit, necq̄ ē Manichei

erratum hæreticum, sed recepta scripturarum sententia, **LVII.**

Eckius, Augustin⁹ dicit, videre, quæadmodū nō abstulit liberū ar-

bitrū, vt diceret, castificat se ipsum.

Carolo: Sequit̄. quis te castificat nisi deus; ergo deus effectiue nos

castos, nos vero passiue, nos & susceptiue facimus continentes.

Eckius, Sed deus te volentē nō castificat

Carolo: Christus dicit, nemo venit ad me, nisi pater meus traxerit

eu, Hoc Aug: in sexcentis (vt ita dicā) locis exponit. nemo venit nisi

Pater dederit ei voluntatē credendi, nemo potest ad me venire, nisi da-

u fuerit a patre Ioan. vi. Breuiter sic dicit Aug: li: i. cōtra duas episto-

las Pelagi. c. xv. iij. Trahit ergo miris modis, vt velit, ab illo, qui intus

nouit, in ipsis hoīm cordib⁹ operari. Nō vt homines, quod fieri nō po-

test, nolētes credāt: sed vt volentes ex nolentibus fiant.

Eckius. De operibus fidei loquitur.

Carolo: Eha Theologista, negas castificationē opus fidei esse: audi

tamē Aug: eodē lib: i. c. iij. Nec potest hō aliquid boni velle nisi adiu-

uet̄ ab eo qui malū nō pōt velle, hoc est grā dei. Si nō potest bñ velle

absq̄ dei dono, quomō se bene castificabit, nisi ex munere? Preterea

nisi castificatio fuerit fidei op⁹, peccatū est. omne enī quod nō est fide

peccatū est.

Eckius. Ergo quod adiūgis volūtatem tuā deo, castificas te,

Carolo: Attulisti, quo te reuincerē, vt adfentiaris, castificatio-

ne esse fidei opus. ergo sicut nō possum⁹ nos ex nr̄is viribus adiungere

deo, nisi ipse traxerit, nisi ipse dederit nobis cōiunctionē, ita nō pos-

sum⁹ nos castificare, put̄ psal: lxxvi. dicit. capi, et hæc ē mutatio dex-

terę excelsi, sup̄ quo Aug: li. ij. cōtra duas ep̄las pelagiani c. x. ait. Nō in

quit, hæc est mutatio lib: arb: sed dexterę excelsi. In primo q̄q; libroꝝ

retractationū c. xxij. sic idē docet. In potestate quippe est, mutare in me-

li⁹ volūtate. Sed ea potestas nulla ē, nisi a DEO deī, Vides ergo quod

9.

LVIII.

Quid sit ne-
mo venit ad
me nisi pater
meus traxe-
rit eum

Lix.

Lx.

A deo dat̄

Lxi.

Sapientia. viij

Lxij.

C

Carolo: Oēs homines possunt in operibus aliquid agere, si velint, hoc dicit Augustinus. i. retracta: x. sed cōtinuo adiicit. Nō existimēt nō ui hāretici (o Gecki) Pelagiani, secundū eos dictū, Verū enim est, omnes homines posse, si velint, sed pparatur volūtas a dño, vt velint, pperā & inique iccirco intelligit Ecki⁹, hoc nobis tributū, tanq̄: ex vribus nostris aliquid valeamus, quonā Aug: dicit, hoc nobis a deo tributū, quandoquidē de illo nos castificam⁹, & ij. retracta. c. i. ait hāc potestātē accepimus a dño, Igī grā quæ nobis adest, operat⁹ & agit, nos rectius agimur, Itaq; sicuti rota pulsa currit, et tamen cursus non est rotæ effectiue minus principaliter, Ita quoq; voluntas recte agit & currit & operatur, sed effectiue oīa hęc totaliter sunt dei miserentis,

LXIII.

Sec⁹ m. Geckium de dño ē totalis adiutor

ij. Corin. iij.

Iuxta Eckium cōtra scripturā dicem⁹ De adiuuat potentiā nostram

LXIII:

LXV

LXVI.

LXVII.

Ecki⁹, Tributū tibi vt dicas, Adiutor meus es. psalmo. xxvi. **C**arolo: Aug: ait, Nihil de te psumas, Argutabor semel, Quicūq; tantumdem sibi efficiētia tribuit, vt pte efficere possit, Ille de se aliquid psumit, Talis est Geckius, ergo de se psumit, Ideo cōtra Aug: Itē sequit⁹, qd deus nō est totalis & sufficiēs adiutor noster, item, qd non oīs sufficiētia nostra ē a deo, cōtra scripturam, Si de⁹ nō totaliter & totalis noster est adiutor, Si aliquā sufficiētiam tenem⁹ ex nobis, sed Ecki⁹ dicit, deū nō esse totalē causā, ergo &c. Adde quod scriptura dicit, Ipse adiuuat infirmitatē nostrā, nō ait, iuuat potentiā aut efficiētiam nostrā, sed impotentiā & infirmitatē. Item attende, quod psalmo Lij. scribit⁹, Dñs mihi adiutor. & despiciam inimicos meos, vides quomodo adiuuat, inspicere quod sequit⁹, Bonū est cōfidere in dño, q̄ in homine, Eckius partim confidit valetudini virium humanarum, ergo partim confidit in homine, Tum ab aduersario quero, cur subdidit plalmus, Lij. Fortitudo mea & laus mea dominus. & factus est mihi in salutē, Eckius respondebit, Dñs est partim fortitudo mea, partim laus, et prim in salutē, sed tamē principaliter, Minus autē principaliter & secundario, partim ego ipse mihi sum fortitudo, partim laus, partim in salutē. Itaq; prim gloriōr & cōfido in dño, prim in me, itaq; de⁹ ē adiutor principalis, ego minus principalis.

Eckius, Nam si nihil agis, quomodo ille te adiuuat, **C**arolo: Gecki, quē deus efficaciter adiuuat, is agit, nam voluntariū diuinæ nemo resistere potest. Nō est autē sensus, qd partim agam⁹ nos opus bonū, partim deus, quod Pelagianus Hæreticus Geckius putat, sed qd ipse nos adiuuando nō frustra, sed presenter adiuuat.

Eckius, Hęc Augustinus, qui superbam ceruicē frontosi arguta toris confringit

Carolo: Adhuc cæcutis, & superbiere tibi videor, cū nihil mihi de bonis operibus tribuo; sed deo oīa edū nō cognosco literaturā sed in potentias dñi eo, dū in nullo meo esse gloriandū defendo: ceruicē tuā meę cōfutatiōes exagitā vt video, nec poteris bñ eloq; nisi prudēt intelligas

Ecki⁹, Videat qui spirat volūtātē agere aliquid, & ei tributū aliquid **C**arolo: Intelligat dormiēs etiā qui vel modicū ē ingeniu, Eckium esse fatuū, vel omnū pessimū, dū certas Aug: sentētiās perfringit,

Eckius, Denuo negat quod cōcedere fuit coactus Lipsiæ, **C**arolo: Hoc ipso subaperis, quod es verborū captator, nūq; enim hoc poposcisti Lipsiæ, vt sensum meū tibi, hoi parū intelligenti explicare nēpe qd notarij Lipsiæ a me exceperūt, adhuc cōstanter defendo,

Ecklus. Cōcessit Carolo: q̄ gratia dat vt̄q̄ actionem lib: arb:

Carolo: Anteq̄ te viderē, hoc scripsi & falsus sum, verum, cū te id neq̄ exemplis, neq̄ scripturis quēa docere vt̄ vel intelligas me, mea opinacione omnium es retulissimus,

Hoc accipe exemplū. Si quis Adamātino trunco oēs dētes tuos in vnū cumulū redigeret, retunderetq̄, nūquid diceret, pistillū agere: quādo quidē verba retundere, conterere, redigere, manifestariā actionē significat, Dabis tamē eiusmodi reclusionē vel cōtrusionē dentiū, nullavi ac

tiua in conto existere fieri, sed solū, huiusmodi impulsione i pistillo recipi, hoc dedi exēplū, nō q̄ te offenderē, sed a somnolētia expergefacerē.

Ita similiter est de actionibus, operibusue bonis, q̄ deus ea totaliter in nobis operat, & nos suorum p̄ceptorū obsequibiles efficit exequutores,

Quod ecclesia testatur dicens Actiones nostras quesumus dñe aspi

rando preueni, & adiuuādo, psequere, vt̄ Cuncta nostra operatio, a te semper incipiat & per te incepta finiatur,

Primū fatetur ecclesia, deū aspirando puenire nos in bonis operibus.

Secūdo dicit q̄ deus adiuuando, psequit opera bona, quæ incepit, & si mul subindicat, quātus adiutor sit nobis deus noster, vt̄ pote, qui & inspirat opera, & qui ea perficiat.

Sed obmurmurabit Eckl? dicēdo, memorata ecclesiæ precatio intelligitur, de primo, quod Bera: cogitare appellat, nō item de velle & p̄ficere, vel operari,

Carolo: Bone puer intēde oculos, videbis, q̄ ecclesia dicit, vt̄ cūcta nostra operatio .i. cogitatio, bona volitio, & quicquid ad opus nostrū pertinet, a te incipiat, et per te finiatur, ergo vniuersæ operationes sunt totaliter dei, Consentaneū igit̄ est, gratiā dare actionē lib: arb: quia eā aspirat, incipit, & p̄ficit, & si ē aliquod mediū etiā illud facit, Sine me nihil potestis facere.

Ecklus, Eat iam Luther & scribat positiones Carolo: saluas rediisse domum,

Carolo: Verissimum est quod scripsit pater, omni celebritate dignus, & hoc quidē cor Eckl sentit, fateturq̄, si ferocissima lingua posset mēdaria tandem relinquere.

Præterea, addo, q̄ conclusio vndecima est Augustini de spi & litera, capite. iij. ibi, Nā, neq̄ lib: arb: quicq̄ nisi ad peccandū valet &c. Cōducto vero duodecima, quæ est, Immo volūtas mutabilis quæ nō regitur a diuina volūte &c. t̄aro citi? appropinquat iniquitati, quāto acrius intendit a t̄ioni, est Ambrosij de vo: gen: li: primo c. ij. col. vltima, li: nea. ij. ibi quoniā voluntas &c. cōtra quas nimium disputasti,

Si verū scripsit Reuerend⁹ pater Lutherus, salua sunt cōclusiones Augustini & Ambrosij, si vero falsum, & tu verū scribis, necessarium ē te receptissima Augustini & Ambrosij dicta vulnerasse atq̄ prostrauisse, & eorū cōclusiones lesisse, ac te fuisse illorū inimicū.

Pessum eat nūc inanis gloriator, & doctissimū Lutherū falsa scripsisse conqueatur,

Miserabat me Eckij quod tribus dieb⁹ disputando, ferme nihil contra cardines nostræ cōtrouersie iaculabatur

Atq̄ hoc dolui vehementer, q̄ vix vnū argumētū ex biblia in me. iijū attulit, rogatus, dedisse inopi atq̄ imprudētī verborū captatori, cētū

Eckl⁹ aduersarius Ecclesiæ catholice

LXVIII. obmurmurat Eckius

Vniuersas operationes deus incipit & p̄fecit

LXX.

Lutherus

Huic ceratinae subtilitati causam prestauit Geckius

Eckius L. ipse indignit argumētis

LXXI.

oppositiōnes, quarū acūmina dirigi potuissent in vmbonē directē.
C Ecki⁹, Demū agnosce falsariū & deprauatorē sacrarū literarū,
C Carolo: Hanc iniuriā propediē rependā, simul atq; indicaturus, nū
te nescire quid sit falsari⁹, tū q; destinata malitia false qdā obtrulisti,
Putasne me citra consiliū, notariū & testes in habitatiōne tuā misisse
iure exacturos, vt ostenderes quod allegaueras ex Hieronymo &c.
Credere mihi dolebis tuam malignitatē,

LXXII.

C Ecki⁹, Nam cū Paulus dixisset. i. Corin. xv. abundāti⁹ illis oibus
laboraui, non ego autem, sed gratia dei mecū, videns particulam alē
sociatiuā sibi repugnare, corruptit verba Pauli, plus inquit omnib⁹ la-
borauit, nō ego tamen, sed gratia dei quę mihi adest, quali totaliter deo
tribuerit,

Valla.

C Carolo: Perplacet mihi quod fatetur Ecki⁹, opera bona fieri a deo
totaliter, si textus Pauli pateretur, q; loco hui⁹, Gratia dei mecū, repo-
ni posset, grā dei q; mihi adfuit vel adest, hæc laborauit, non ego,
Laurentius valla sic dicit super loco citato. i. ad Corin. xv. Quomodo
verū est, non ego, si grā dei mecū, Igitur dicēdū est, gratia dei, quę est
mecū hoc & sensus & gręca dant, quia scribit⁹

Dicendū ē grā
dei q; est mecū
laborauit:

Nec elabi⁹ dicēdo, Laurētiū esse grāmaticū, Sit sane grāmatic⁹,
talis tū fuit, q; cōmodissime atq; aptissime gręca potuit vertere et red-
dere latia. Erasmi⁹ autē sic dicit, q; quidā codices hnt

Erasmus
Velsic, grā dei
quę mihi ad-
fuit, illa labora-
uit oparatz ē.

est in me, & post pauca dicit, Paulū correati⁹ se quod modo dixerat, se
plus omnibus laborasse, Imo inquit, non ego sum is qui hoc fecit, sed
gratia potius dei quę mihi adfuit,

Etiam si gręca nō dant ad literā hūc sensum, certissimū tamē ē, ita pos-
se cōmode interpretari, quoniā talis sensus minime aduersat gręcani-
cis, nec; Paulo alienus existit, nec; dissonat scripturis. Quinimo mul-
tarū autoritatū accessione, vim, robora, neruosq; assumit, qd' primū
pbo ex eadē capite decimoquinto p dicitū paulo his superius, vbi se
scribit⁹, Grā dei sum id quod sum, Quod Augustinus sic explicat, Pau-
lus fatetur se totū esse ex gratia, quod est.

C Eckius autē cogitur sic dicere, partim gratiæ dei sum id, quod sum,
videlicet, bon⁹ opator, bon⁹ mīster dei, partim ex me sum artifex opre
Præterea & illud cogitur destruere, quod Paulus ynica gratiæ dei ad-
scripsit, dū dicit, Gratia eius quę pfecta est in me, nō fuit inanis, non
fuit vacua, nō fuit ociosa, sed copiosius omnibus laborauit, hoc em̄ Pau-
lus sese caste emēdans, dicit, nō ego, sed grā quę ad me profecta est, Vel
vt habet cōior translatio, Gratia eius in me, nō fuit vacua, nō dixit, grā
ei⁹ mecū nō fuit vacua, sed grā eius in me, quod Eckij ventrē disruptit.

ii. Corint. xij.
Eckius contra
Christum

C Præterea, idē Paulus. ij. ad Corint. xij. audit sibi a Christo dici, sus-
ficit tibi gratia mea, At si deus non est causa totalis boni velle, bono-
rū; operū, sed requiritur nostra voluntas tanq; causa partialis, efficit
ita, necesse est, Christū male dixisse, Sufficit tibi grā mea.
Impossibile est, authorem aliquem cuiuspiam operationis esse autho-
rem sufficientem, si concursus alterius causæ, (quamuis infirmioris &
secundariæ & minus principalis,) est necessarius,
Audi igitur scelestissime Hæretice, qm̄ audes domino deo aduersari.

quid dicat dominus, & quid tu dicas.

Dominus ait. Sufficit tibi gratia mea, ij. Corint. xij. Tu contra dicis, Nō s̄. Corint. ij. Corint. xij.

Dominus dicit rationem reddit, Quia fortitudo in infirmitate p̄fic̄it,

sufficit tibi dei, absq̄ actuitate lib: arb: **Eckius** dicit rationem reddit, Quia voluntas nostra sufficit gr̄a omnibus faciendis bonis operibus, Quia voluntas nostra concurret actiue, & cum gratia dei cōstituit vnam causam totalem, vt in epistola sua defensiua. Aduuant igitur optimi viri Erasmus et Lauren: p̄uli moribus. orationis ductu. ingenio. stylo. assuetudineq; loquē di. Proinde nequiter me falsitatis incellit tot loricis communirum, homo falsissimus

Co vtinā vacaret, q̄ vellem per scripturas veteris testamenti miser rimū & indoctissimū Ecce iuxta merita lacerare.

Hoc needū nouit, in scripturisq; d̄ sit, dominus tecum, se cū nobiscū vobiscum, & illud, insiluit Spiritus d̄ni, deinde fecit opera talia vt talia.

Onager Eckio

Conticesce tandem gratiæ destructor, iocare cum tui similibus, noli & scripturas & dei gloriam, tuis falsitatibus obliterare, ac monstrosis conspurcare raritatibus.

Eckius, Paulus declarauit se sociū operis boni, dicendū, gratia dei mecum,

LXXIII.

Carolo: Blasphemia est illud tribuere Paulo, qui se ministrum & nihil ac minime sociū esse sapicule atq; illustrissime asseruauit. At sit plane quod somniat Eckius, non tamen insequeretur, q̄ se socum per pronomen mecum definiert,

LXXIII.

Eckius, Hoc ita Bernhardus expēdit, **C**arolo: Liberius iusto locutus est Bernhardus, dum dixit, hominē dei socium, Verum noluit vt vsu veniret sibi lector adeo supersticio sus, ideo semetipsum explicuit sufficienter, vt supra.

LXXV.

Eckius, Impium & omnino hæreticum est, opus meritorum esse totum & totaliter a deo,

Carolo: Si hæreticū est, domine hæretice, culpator prauitatis quicquid tu velis esse hæreticū, Christus & apostoli, & propheta eius hereticis prorsus efficientur, & tu nouas nobis scripturas in nigro Pretoris inuulgares,

LXXVI.

Dicat hic pauperculus Theologus, quis vel impius vel hæreticus sit æstimandus,

Gratia

Eckius, Paulus habebat ius trahendū deum, **C**arolo: Iustus est deus, quia custodit quod promittit, non quod nos promissa mereamur, Nec obstat illud Pauli, reposita est mihi corona iusticie, quia idem Apostolus sic ait, gratia dei, vita æterna, si igitur gratia, ergo non ex merito, quia non potest esse gratia, quæ gratis nō datur, Accedit Iacobus dicens, Misericordia super exaltet iudicium, & David aiens, Misericordia eius super omnia opera eius, Item qd̄ Paulus scripsit, Miserebor cui sum misertus, Misertus fuit Pauli per operū inspirationem, cuius miserebatur itidem per æternæ vitæ largitiōem. Postremo, si possumus deum in ius trahere, cur dixit propheta, Non iustificabitur in conspectu eius omnis viuens; Item cur hoc legimus,

Nō possumus deū in ius trahere. Psal. cxliij.

LXXVII.

Quis gloriabitur mundū cor se habere? Adde illud dei optimi maximi
Quid vultis mecum cōtendere iudicio? Nescis quid parā mia Christi de
cōductis in vineā, secū attulerit, serue nequā, nō facio tibi iniuriā, nū
quid possū de meo facere sicut volo?

LXXVIII.

Eckius? Cōtēdit Bern: voluisse, lib: arb: eē tantū capax, q̄a inquit to
tū in illo, totū ex illa, et ita gratiā effectricē vocat, volūtate receptricē,
q̄ fermēto, et corrūpit totā massā.

LXXVIIII.

Carolo: Ex his Bernardi verbis nihil ampli⁹ potest astrui, q̄ q̄
volūtas dumtaxat recipiat, & grā dei opera bona pariat, efficiat,
Eckius, hoc quidē verū est, & quis vnq̄ negauit,

Carolo: Deo cōgratulātū eo, q̄ dicit esse verū id, quod ex Bernhar
do elicit, Porro q̄ addis, haud vnq̄ te hoc inficiatū, falsum est, ex tuis
supra scriptis, ex actis disputatiōis. ad hoc em̄ Bernhardū Lipsiæ cum
pompa attraxisti, vt cōpendiose cōluderet, dei gratiā et volūtate simul
esse vnā causā totalē effectiua, illā principale, hanc minus principa
lem bonorū operum,

Eckius? Quod assumis volūtate tantū esse receptricē. apponit de tuo
Carolo: Tantū abest, vt garrere cesses latrator, adfirmasti iamiam
verū esse iuxta Bernhardū, quod voluntas est receptrix operum, neq̄
plus ex eius verbis eruere poteris, cur igit̄ fastidiss̄ quod dixisti, q̄ me
um dictum ex Bernhardo elicitur, tuū vero illi repugnat, hocq̄ didici,
sacras literas ita sequēdas, ne quid illis addamus vel detrahā? Si hec
ret semper nouas glossas excogitare, vniuersa interiret scriptura, ostē
de ecquonā loco legere possū in Bern: voluntatē esse causā effecti
uam partialē

LXXX.

Grā plene cōfitenda est, nō vt partim deo, ptim nobis operū effici
entiam tribuam⁹, vt Ambrosius inquit, Videat lector, quomō Bern:
gratiā plene confiteatur in canticis, sermone. LXXVII,

LXXXI.

Eckius, Hanc dedi rationē, quoniā sacre literæ & sancti patres af
firmāt, lib: arb: habere actiuitatē in bono opere,

LXXXII.

Carolo: Quid nugis sudas bone gloriator, adhuc hodie peto scrip
turā canonicā, quæ hoc affirmet, nullam attulisti, quæ aperte hoc dice
ret, quid ergo nugaris, quicquid sit, adhuc neq̄ rationē neq̄ authoritatē
rem tuę ridiculæ intentionis dedisti.

LXXXIII.

Eckius, Pro hoc attuli ei Chryso: Hiero: Cypria: Aug: Bern:
Carolo: Impune mētur, ideo copiosius, At a Chrystomo defid
ui, scētatus Augustinū, cuius in ea re sententiā perspexi firmiorem,
Eckius, Allegaui Bernhardū, Tolle lib: arb: & non est quod salue
tur, et subintuli, ergo lib: arb: est potentissimū,

Carolo: Perperā induxisti, Nempe si scriptū esset, Tolle lib: arb: et
nō est quo saluatur homo, potētā eliciuisses, verū cū, quod, ponatur, le
gisti, quod, perinde acti, quo, positū esset, & enthymema viciosum ac
nequā formasti,

Eckius, Ego in disputatione Lipsica ostendi me rectē legisse, sicut
oēs emendati libri habent, & nō peruit cōtradidere,

Carolo: Nō inficior quēdā vagitū infantilem eius rei causa te edī
disse, Verū noleham tibi cōtradidere, quippe q̄ tua te cōfusione obru
isti, tuaq̄ tibi lectiōne cōfutus es, hoc mihi sat erat, atq̄ impēdio gra
tum, quandoquidē acerbior plaga, cōfusioq̄ solet esse, quā quis sibi

met per imprudentiā ingessit,

Quod dicit emendatos libros sic habere, mendaciū est, Quoniā si quis Bern: de gra: & lib: arb: col: i. legat, vna sola inspectione mendacem Eckiū deprehendet,

Hic te lector compello, hic alloquor, quid putas me honoris cōsecurū, si hominē leuissimū habuero aduersariū, qui tā audacter nugatur operā, pfecto atq; oleum perdā oportet, quia vbi habemus apertissimas & conspicuas sententias, ipse audacter emēdat, & negat esse verū qd oculi vidēt, idē mihi faceret, & stridentius in dīsputatione, Si auderet, si in ambiguo depugnaret, si quis nūc negaret albam esse & frigidā, dicerē sensu sanitateq; mentis eget, nō eruditore.

Eckiū, Sancto patre loquēte de salute, ille deprauator torquet ad oſa **LXX XIII.**
Carolo: Hęc defensio risu digna est, nō alia cōfutatione, sed audiamus quatenus id probet aculeatus scorpio,

Eckius subdit Bern: Quod ergo a solo deo datur, & soli datur lib: **LXXXV.**
arb: tam absq; cōsensu fieri nō potest, quā absq; gratia dantis, videat Solum nota nūc aduersarius, qd oporteat accedere op⁹ accipientis, scilicet cōsensum, Gecki applica

Carolo: Eheu hic ego lecto decūbo, ista cauda ictus morior, sed aliquid articulo infra quantisper vale, hoc mihi rursum placet, quod a solo deo datur, & so: **c. xvij**
li lib: arb: datur, sed quod sequitur non potest fieri absq; cōsensu accipientis, verū est, sed cur nō pergis legēdo, & inspectabis cōsensum eē donū dei, & a deo totum, quod & Aug: ad Simplicianū li, i. q. ij. docet,

Hic cōquiro an consentire sit agere, quod si annuis, ex qua grāmatica sequit̄, collecto tu **9 Lipsiæ cōsensit, vt dares sibi vel honorē vel nummū, ergo recipiēdo effectiue confecit eiusmodi dationem nūmū,**

Eckius, Et Bern: toto libello semper illū cōsensum attribuit par: **LXXXVI.**
ualiter lib: arb:

Carolo, Ad hanc cōclusionē quā tu nūc pponis, Bern totus ē stupidus, verū propter lectore, dico hunc eē sentum Bern: Cōsensū siue vel le ē liberi arb: totus siue totū & totaliter sed receptiue Quia dare dicit Totū peragitur in illo, vt supra induxi, Falsissimū qdē est quod Bern. ascribit Geckius, videlicet, qd Bern: cōsensum bonū scribat esse volūtatis partialiter effectiue, quod facile obuiū est obseruate legēt Bern: **xxxvij.**

Eckius, Quare cessat nebulo ille impudentissimus sancto Bern: hanc hāresim imponere Manicheam

Carolo: Eiusmodi corui talis solet esse crocitratio, Hic quoq; ē fruct⁹ Eckianiē modestiæ. Hic grauis viri conatus ex impuēnissimis fauibus tū efflare male dicta, quando eū deficit & authoritates & rationes, qd in tota sua defensionē epistola facit,

Hallucinatus es scorpio & falsa gloria epistolā defensionē tuā inscripsisti, nihil enim minus efficit qd qd defendit, & qd maxime nititur, nā quęcūq; vīfulmie vī copia labefactaui, hucusq; iacent in defensionē atq; prostrata,

Aliud est maledi **9** his referre, aliud est vulneratis mederi, et partus ex torquere atq; eripere e manib⁹ inimicorum,

Ceterū sententia quā defendo ne quidē hāresim Manicheā olet, tua vero que literis sanctis aduersat̄ Pelagianā hāresim narib⁹ obfundit. Sed huiusmōi maledicta iaculare scorpio, semp̄q; habet caudā in ictu

- ne delis occasione,
Si fas esset & viro grau digni, criminationū te grandine cōprimere.
- LXX Xvii.** Eckius, Sed adhuc indignat naturę Eclio mastix & profert, quomodo
cartharum beneficio vsus sum &c.
- LXXXix.** **C** Carolo: Hoc verissimum est,
Eckius, Hic inuoco testes totum studiū Lipsicū &c, hunc iam no-
gas & mandatā scribere,
- C** Carolo: Nagatiuā facti, videlicet te nō legisse ex chartis probare
non potes, hoc tamē scio, cōplures astum legendi notasse,
- XC.** **E**ckius, Cuius hoc certissimum argumentum, quia eis sepe obiect-
lectionē ex libris,
- C** Carolo: Profecto potētissimum est indicium, vt qd nos feceram
palā atq; manifeste, tu idem dissimulās, sur tūmq; aliud agēs, clā & oc-
culte fecisti, ne glorias tuas imminueres,
- XCI.** **E**ckius, Nolebā pati Caro: tā pueriliter oīa domi p̄meditata legere.
C Carolo: Mendaciū effundis, quouis mōte p̄specti? spissiusq; Dic
ecquonā mō oīa poterā domi p̄meditari, quādo erat impossibile factū
et res, humana facultate, superior maiorq; vt oīa meditarer. Quo nā
mō morbis mihi ignotissimis quibus parare medicinā; spissius igit &
manifestius ē hoc medatiū, q̄ vt refellere debeam,
Hoc fateor, p̄sæpe feci, ieiunas tuas argumētationes, fortetq; meas so-
lutiones simul in libris quesui, atq; in tui cōsutationē obruli.
Et hanc puto memorię p̄tem, p̄tinē indicare aduersario, vbi locorum
sua fuerit mutuatus,
- C** Præterea, Eckius mei despiciēta, laudationeq; sui, multas sibi glo-
rias emit, Equidē nō inuideo hōi istiusmōi glorias, creder illi qui vult,
scio quod vidi, & illud sum testatus,
- XCII.** **E**ckius, Carolo studio schedæ, libri, & susurri, cōtinue apportabā
C Carolo: Hoc ē pulchrū mendatiū, sed rogo atq; eos cōuenio, qui
mihi schedas & susurria dederūt, eosq; hortor atq; obsecro p̄ suas in-
tegritates, p̄ salutes, & p̄ vnū oīm auctorē deū optimū maximū, vt
publicitus id testentur se fecisse,
- XCIII.** **E**ckius, Scribit iterū quō viderit mihi porrectā esse schedā, in qua
missilia faciēda in Martinum mittebantur,
- C** Carolo: Scripsi, & quod vidi testatus sum,
- xciiij.** **E**ckius, De schedis mihi ad cathedrā missis, dicā omnino veritatē,
C Carolo: Preconē veritatis, vacua & auida aure obseruemus,
- xcv.** **E**ckius, In multis admonebar a vris bonis, cōtra fastū ac tumores
aduersariorum & vafriciem, &c.
- C** Carolo: Incredible ē, chartas tibi in cathedra porrectas istiusmodi
hortationes cōtinuisse, quia monitores illi potuerunt te de hac re cōpel-
lare in cōuiujs, in cenulis, in pradijs, remotis arbitris Vuitenbergibus?
Nec ē verisimile rei tā leuiculæ in serio luctatu te monitū, quid enim
umor noster & fastus tibi poruit nocere; tibi in quā, nobis fastus et
bositate superiori?
- xcvi.** **E**ckius, Iam enim aliqui admonebāt, vt cogere Luther deponere
pixidem, &c.
- C** Carolo: Puerili fuco anilicq; fabula cōspiciū mendaciū oblinis, si di-
teres, schedas attulisse argumēta, cederem,

Eckius, Vt in plurimum habebam vltimum verbū &c.
Carolo: Hoc verū est, hoc nos ridemus, hoc nos officiū obstreperi
 mimi existimant, nō prudētis disputatoris, Deinde alia multa afferē,
 ad defendēdū ingenij acūmē, ad fucādū schedas, quas sibi dicit appor
 taras, ad diluendū hoc, qd' cōiecti certissimis argumētis, ei porrecta sci
 licet tela in reuerē: P. Martinū tor: quēda, & dicit, qd' duas schedas acce
 pit linguaio nro . relitquas aut, aliquor a laicis, aliquot ab alijs, & nes
 cio quē catalogū schedarū in sui cōfusione . pponit, & qd' est valde ri
 diculū ac ad modū improbabile, sic dicit,

Eckius fecit ca
 thalogū sche
 darū sibi allata
 rū Lipsiæ ad
 opponēdū &
 respōdendū.

Eckius, Schedā aliā accepi, vbi fui admonit⁹, ne deinceps biberē aut
 comederē &c, quoniā tāto essent in me diuersarij exacerbati animo, vt
 mallet me mortuum q̄ viuū,

Carolo: Hac exculatione, missā tibi argumēta ad cathedram regis
 Imo nō occultas, sed retegis? Quis em̄ suspicari potest, amicis tuis co
 usq' defuisse occasionē, te monēdi, vt arduis te negotijs alligatū abstra
 herent, & de couiuijs, de cōmestationib⁹ facerēt in lucta dehortamētū.
 Horatiōes illæ, in cōiuiijs solent fieri, nō in cathedris, et cōflictionib⁹
 ferijs. Accedit, qd' tu ppetuā habuisti cū Lipsicis tuis collectorib⁹ cōuer
 sationē, Fateberis ergo, etiā nolēs, te occulte ex charris legitīe argumē
 ta, hoc est qd' dixi, qd' nihil artificiosi⁹ feceris tota disputatiōe, q̄ lectio
 nis ex charta dissimulatiōem, Ideoq; eo morbo egroras, quem nobis
 maxie exprobras, quanq; his strophis reddas te gelotopium.

Eckius, Scriptū quidam, ne paterer immodestā monachi, qui mē
 turetur dictū aliquod Augustini esse retractatum,

Carolo: Hęc scheda qd' aliud cōtinuit, q̄ documē illius quod nes
 ciebas, atq; quod tum e monitore didicisti.

Eckius, Depingere debeo Carolo stadium,
Carolo: Luis me plumis cōuestis,

Ceterū, quod dicis petiuisse me, aliam schedā ab illo, aliā a tertio, mē
 datū est, Neq; tu poteris aliquē noiare, a quo receperim, vix obru
 dis Lutherū, & Philippū, & Amsdorfū viros doctissimos, quasi illi
 schedas tradiderit, hoc ipi dicere nō audēt, neq; ego sum vsque adeo par
 uus & tenuis, qui vel illorū, vel aliorū suppetijs in te, pfligēdo in digiti.
 Cætera vnusquisq; qui acta perspicit, inueniet esse falsā,

Eckius, Deinde imponit mihi infantile & stultū argumētū, bonū
 opus est totum in lib: arbi: ergo totū ab eo,

Carolo. Hęc sunt decora, nequam enthymematis tuie
Eckius, Huiusmodi ieiuna illatio nunq; venit mihi in mentem,

Carolo Bone deus, dicit sibi in animū nō esse pfectū, quomō igit
 de mēte ei⁹, in chartā cecidit, oblit⁹ ē arguator. qd' supra in defensua
 ep̄la. C. ij. fac. ij. afferuit, Me de meo adiecit, dū ex Bern: carpsit, libe
 rū arb: eē capax, nō pductiuū operū, Hoc etenim Bern: dixit, ego ad
 didi tantū, vel duntaxat capax, Ecce ipse aiebat me fermētū imisuisse
 tantū Bern: obscure docuerit, lib: arbi: eē tantū capax, cū cōstater posuit
 opera bona tota fieri ex gratia, tota in voluntate, vt gratiæ tantum
 efficiētiam, volūtati solum receptionē attribuerit hūc verbis, Eckius
 aduersus Bern: dixit, volūtate nō solū recipere, sed etiā efficere, et id eē
 de mēte authoris citati, Verū cū ipse nō habeā plus voluntati tributū
 q̄ qd' Bern: in ea fieri totū op⁹ bonū dicat, recte subintulit, Eckiū deffe
 dū enthymema tale formatse, opus bonū totū efficiē in lib: arb: ergo
 vel totū, quia ē indiuisibile, v' p̄ri cōfici a volūtate, Hęc feturā suam

CIII.

Gecki⁹ nūc repudiat. neq; ei vicio dederim mutare sententiam.
Ecki⁹. Si in actis reperit, volo Carolostadio expensas resarcire,
Carolo: planū ē notarios ea excepisse, quę dictauim⁹ illis, sed circa illa multa extrinsec⁹ effudim⁹. Nepe, vt scis, inibi nō cōperiet lector, q̄ tibi allatę sunt schedę, q̄t aiationib⁹ te animarūt amicali, q̄t tribuerūt sagittas, q̄t incēderūt igneis linguis, q̄t istū vētrē pōpis inflāmarūt, lē q̄t inuit⁹, itē q̄t ardētissim⁹ post prandium clamator fueras,

CIII.

Eckius, Credit se lectoris posse fallere iudicium.
Carolo: Minime cupio fallere quępiā, sed ad id nitor, quo possim lectores, in lectōnē scripturę sacrę patrūq; sanctorū flāmis aliquos rapere, quo possint subinde prudētius iudicare de nobis

CV.

Eckius, Apertissimū est cōsensum non fieri sine nobis

CVI.

Carolo, nemo ambigit, nostrū cōsensum sine nobis fieri nō posse,
Eckius, Efficienter non potest fieri sine nobis.

CVII.

Carolo: Hoc falsum scio, si efficiētā volūtati tribuis, Nam tamen si verberatio nō fiat sine baculo, ferula, vel virgis, minime tamē instrumēta hęc virtute quāpiā intrinseca efficiūt verberationem,
Ecki⁹, Licet Bern, neget cōsensum esse ex nobis, quoniā ex dicit principii & originē efficiētis, et sic cōsensus nō est ex volūtate,

Hic dicit Eckius, verū ē, non sum⁹ sufficiētes cogitare et c. quia concurrat grā, sumus tamē pertinētiam. infra articulo cxvi. Tanq; ex nobis.

Carolo: placet qd' fateris, sed O perūicax capra, vt cerebrū tuū exilares, nouā affigurali significatiā ppositiōis ex, cōtra Aristotelē, cōtraq; sanctos patres, qui dicūt ex, vñāq; libet efficiētā insinuare, & ita Bern: dicit velle vel cōsensū nō ēē ex nobis, sed ex grā, Tu cōtra Bern: repugnat Pau: dicens. Nō sum⁹ sufficiētes aliqd cogitare ex nobis q̄t ex nobis, ij. Corint. iij. Dicit em Pau: nos adeo ēē ifirmos et ipotētes. vt ne qddā habeam⁹ qd' sufficiētē ad cogitādū aliqd accedat,

CVIII.

Ecki⁹, Merita descēdūt a p̄e luminū et sunt dona dei sc̄m originē
Carolo: Ridicul⁹ caper es, lābis em cortices, succū yō minime atlequeris scripturę, & post tergū in Orci fauces p̄cipitaris, quoniā hoc qd' ē scriptura, et eccl'ia catholica, et seti p̄es deo totū adscribūt, et qd' Paul⁹ docuit totū dā lū dicens, de⁹ q̄ incepit in nobis bonū op⁹, ip̄e perficiet, hoc tu trāsfers a deo: dicitq; ei tribuēdū solū, quātū ad originem et principium efficiētę. vt in suprioribus hoc attigi,
Lector te rogo, cū lis nra vniuersa ex libroꝝ inspectiōne p̄deat, ne iudiciū p̄feras, priusq; pulsus ab animo affectib⁹, Ecclesiasticorū dicta legas diligenter,

CVIII.

Ecki⁹ Proponit sc̄m Aug: refragari Bern: quoniā de gā & li:arb: c. xvij. scribat, vt ergo velim⁹ deus sine nobis operat̄,
Carolo: Opposui feciq; oppositionem,

CX.

Ecki⁹, Aug: apertissime motionē p̄ueniētē, vt velim⁹, deo totalitē

tribuit, sed velle nobiscum operatur, et sic tam deus q̄ lib: arb: cōcurrūt effectū.

CCaro: Disperēā, si has stipulas et nēgias atq; diuīe gratiē detractio nes reperire pōt quicūq; lectitat Augustinū, qui in li: sādudū citato ne morionis quidē recordat. At Eckij hoc ē fermentū & hāreticorū, qd̄ totū ouile Christi inficit, Caueat ergo lector.

Eckius, Hieronym⁹ inquit nostrū est rogare, dei tribuere.

CCarolo: Et Aug: dicit, & fidē et bona opa eē nrā, et tñ vtraq; a deo data. i. retract: xxiij, Manifestum tamen est, etiam secundū Hierony mum et Augustinum, rogationes, postulationes et orōes nobis a deo donari, qd̄ dicit Aug: de bono pseue: c. xvij. Præterea q̄cumq; de Hiero ronymo, pposuit ita sunt intelligēda, si Hiero: sunt, q̄ oīa ista, et incipe re et facere et offerre, ex dei munere nobis cōcedūt, qd̄ parū intelligēri atq; lib: Hiero: cōtra Pela: legēti in mētē occurrit, vbi reperies, q̄ va fra atq; fallaciōsa atq; mēdax et sacrilega lingua sit Eckio, Nodum itaq; quē ipse somnauit, ex hīs et superiorib⁹ supq; dissecuim⁹, Præterea q̄ di cit Hiero: ea dixisse, quē iuxta Aug: hāresim Pelagianā resipiūt, ipudē tissim⁹ nugar, vtriq; his viris maxis cōtumelias ifert plectēdas vir ga ferrea, Bon⁹ alin⁹ auf⁹ fuit, doctissimo iuueni et grecas et Latina rū literarū peritissimo Petro Mosellano super hac re mētē Hieronymi scire atq; lepide in prandiolo explicanti, obsistere,

Ecki⁹, Audi obruse pater quō ŷba Chrī eq̄litate patris sui ostēdē tis, p̄ hęc ŷba, Pater in me manēs, ipse facit opa, lo: xiiij. torques ad ope ra lib: arb:

CCarolo: Esto sane Chrīm de vnitāte essentīe patris et suę locutum, recipit tñ et meā applicationē, q̄ Chrīs in linea p̄cedēti dicit, Verba q̄ loqr̄ vobis, a me ipso nō loqr̄, & in linea sequēti, Amē dico vobis, qui credit in me, opa q̄ ego facio, ipse faciet, nescit Gecki⁹, Panē Christi eē pinguem, et multiplicem succum ex eo mulgeri posse, Ducit autē ex hoc textu velut a maiori argumētum, Si pater in Christo vel filio suo facit opera, multo magis in creaturis operat̄ opera sua de⁹

Eckius Scribit ille ipudentissime, seruitutē quā deo seruimus, eē totam & totaliter dei, & etiā totam & totaliter hominis,

CCaro: Hoc prudētissime dixi, si tibi plus cerebri esset q̄ musca ha ber, fortasse intelligeres.

Eckius, Quid hoc posset repugnantius dici? **C**Carolo: Vides nodum in syrpo, nō intelligis homo vecors, quod Bern: dicit, Opera bona peragi tota in lib: arb:

Atq; hæten⁹ Ecclīæ preculas ignoras: sic dicētis, De⁹ de cui⁹ munere venit, vt tibi digne seruiat̄ &c. Atq; illud te subfugit indoctissime ma gister Christi dictum: Nō vos me elegistis, sed ego vos elegi, & posui & caris, & afferatis fructum, & fructus vester maneat semp. adhuc surdefcis, quando Christus dicit, Elegi, posui, vt feratis fructū, Audiat & illud Apostoli, creauit nos ad bona opera, vt in illis iremus. Item il lud, Idoneos nos fecit ministros, ij. Corint. ij. Adhuc videor tibi pugna re vel mihi vel scripturis: quando nos totum ministeriū & totaliter recipimus a deo. profiteri igitur seruitutem quam seruimus deo, esse dei totaliter, velut authoris, & totaliter hoīs velut instrumenti actī a deo, & recipientis donum ministerij,

Eckius, Abutitur sacris literis primo Regum. i. regū, xi. Timor dñi inuasit populū, ergo lib: arb: nō concurrūt actiue,

CXI:

Petrus Mosel
CXII.

CXIII.

CXIII.

Ministeriū tu
sti ē totū et to
taliter effectū
ue dei.

CXV.

CXVI.

In Caopasso

Super hoc cepit rabula in defensione variare et sibi disfidere.

Geck? Aug: depruationis arguit.

Legedū eē Deus operat̄ velle et operari.

Dilema.

Carolo: Historiā adduxi q̄ quā probavi interi accidere, q̄ hoies renitētes, repētio dei timore, & occupati & p̄teriti pellunt, & tū inferē bā, fugā hāc eē timoris nō volūtat̄ effectiē, videat lector epl̄am nr̄am

Eckius, Apostolū deinde aduocat ad Philippē: Deus ē qui opat̄ in nobis velle & opari, ad philippē: ij. secundo subdit in postor, Occur Ecki? audax emendator, limāq; apponit, scriptū esse inquit, q̄ opat̄ p̄ficere, Mi erudite Geruasi, Attende hominis vel hebetudiem i impietatē, cū Lipsiā adduceret de prauate hunc locū qui ē cōmunissim⁹, et q̄ sepi⁹ vs⁹ sum in Chrysopasso, monui hominē verā lectionis, Sed in gratu t̄to bñficio p̄tinacissimus latrator, adhuc hodie p̄seuerat in errore, & citat, Deus opatur in nobis velle & operari, cū oēs emēdati libri habeāt, De⁹ opatur in nobis velle et p̄ficere, & cū ego verā propono oim iu dicio lectionem,

Carolo: Audi hominis nequissimā petulantia, qui audet p̄citer scribere, me de prauate citasse Apl̄m, Assumpsi Apl̄i verba quemadmodū Aug: earq; ex Augustini codice excipietib⁹ notarijs publice dictaui, Nō vere calūniator de prauatōis crimē, ad caput sanctissimē patris redundaturū, contra me p̄trudere, Aug: sic vt̄i verbis Apl̄i, Deus operat̄ in nobis velle & operari. Si ego de prauator textum torli, Aug: de prauator est imā d̄ est, quē sum xmulat⁹, Neq; tibi calūniā leuabile quod paulo infra subscripsisti, videlicet, Augustinū sapissimē aliter legere q̄ nos in cōmuni editiōe legamus,

Nempe siue aliter, siue eodē modo legat, Augustinū pronūciasti de prauatorē, si verum contra me blaterasti.

Post dicit ista bestia, hoc est quod volo, q̄ locos originales non confert diuersarijs,

Hoc iquā mēdacitū ē, & cognoscit, quicūq; epl̄am nr̄am legit, me gr̄ca adduxisse, & eā linguā qua scripsit Paulus, documētū Hiero: affectatus dicētis, Quod nouorū librōrū veritas, gr̄ci sermonis normā desyderat, viij. distinct. c. vt̄ veterū. Itaq; attuli gr̄ca, et firmiter cōpbaui quicquid dicat nostra editio, legedū eē, De⁹ operat̄ in nobis velle & operari, Est em̄ gr̄c⁹ infinitiuus

in infinitū p̄cipij q̄ paulo ante p̄cessit, videlicet Energōn, Debet ergo sic legi, Qui opatur in nobis velle & operari, quo mō etiā legit Ambro: Restat igit q̄ bipes Asinus mēdaciter mihi imponit, q̄ nō cōferā dicta Ecclēsiasticorū fontibus, e quibus ea mutuati sunt,

Præterea hoc dilemma, pponit, si se quor origines scripturarū, & destitutor cōmuni lectura, p̄tinus dicit, sequendā cōmuniorem editionē, & id nō faciētē vocitat de prauatorē, hoc primo, Secūdo, Q̄ n̄ se q̄r cōmunē explicationē, ilico exprobrat mihi, atq; hoc studiū cōtūgendū patres scripturis obiurgat, vt̄ possit peruicax Asellio p̄ oēs laqueos reperere, et nullū deesse calūnię, Tertio, sequit̄ miser & miserimum arguatorē hoc apl̄i testimonio captū, vincitū, atq; indissolubili nodo implicatum, quādo nihil aliud potest occlamare, q̄ neḡnias supra memoratas, Deus igit ē qui totaliter operat̄ opera in nobis, quia ipse ē qui operat̄ in nobis velle & operari. Vide Geckī, qd̄ dices ad Paulū, qui tria h̄c cogitare, velle & operari, deū asserit operari et facere in nobis. Attēde qd̄ super primo scilicet Cogitare, inqt, Nō sum⁹ sufficiētes &c. Si vellem tuam asinianā mineruā leg, dicerem, q̄ plus possum⁹ in bono cogitare, q̄ in velle, q̄ in operari. q̄ de his duob⁹ simpliciter ait, de⁹ operat̄ in nobis velle & opari, verū de cogitare, nobis qddā vs⁹ ē tribuisse. Nepe qd̄

ait Nō sum? sufficētes cogitare, ergo. q̄ argumētū a cōtrario sensu, cū grā sufficimus, ideo cogitare nō est totalit̄ dei effectiue, qd̄ est cōtra te vt patet. sup. arti: xxxiiij. & lo: vij.

Porro, si verū ē qd̄ dicit Ecki?, videlicet, qd̄ deus nō efficit totaliter bona opera, vel solus nō facit, sed necessario requirit̄ actiuitas nostrā volūntatis, sequit̄, Paulū falsa dixisse, De? operat̄ velle et operari, Hoc aut̄ nemo potest suspicari nisi hāreticus,

Vltimo, Nō est Eckius ad pulpitum euocāndus, sed per scabellū distēris eruribus trahendus, & virgis cōmolliendus,

Suffragatur aut̄ nobis Erasmi interpretatio, qui dicit, De? ē is qui agit in vobis, vt velitis, hoc ē, operat̄ ip̄m velle in vobis, qd̄ dixit explicatius & significatius in scholijs, Itē de? agit vt efficiatis. i. facit uos facere ip̄e agit, & nos agimur, Ip̄e inspirat opera, & nos facit ministros:

Eckius, Si vnq̄ mihi ostenderit in Augustino illam exclusionem solum, expensas relartiam, & c.

Ex locis Augustinianis per me citatis satis sequit̄ illa exceptio, videat lector ep̄lam nr̄am, Porro, existimat fatuus, Sctōs patres curasse neni as paruorū logicaliū, quib? satis erat dixisse, bonum opus esse totū dei effectiue, vt tā aduerbiū Eckianū, totaliter, q̄ exclusio solum vel rātū necessario cointelligeretur,

Nūquid aut̄ nō exclusit Christ? nostrā efficiētā, dicēs, Nō vos estis qui loquimini, sed spūs patris, Nū statim sequit̄, Spūs patris in vobis loquit̄, & vos nō estis illi, qui loquūtur, ergo spūs patris solum loquit̄, vel tantū fatur, Manifestū ē aut̄ loquētes loqui, loquit̄ igit̄ hō passiuē, cui instrumētū, Et spūs patris loquit̄ sol? actiue, Præterea textus euāgelic? cōtinuo supra, & modū & substātiā locutionis deo attribuit, & ergo totū & totaliter, Nā ait, ne sitis solliciti, quomō, aut quid loquamini, dabit̄ em̄ vobis in illa hora quod loquamini, dat̄ igit̄ mod? et substantia locutionis a deo, iccirco nō efficiū? loquelā partim, sed de? totā cū nō totaliter. itē qd̄ ab alio nobis dat̄ totū, nō est partim in nr̄a p̄tate

Deinde, Paul? expressit exclusionē, dicēs, Nō ego laboraui, sed grā quæ cū me scilicet existit, habēt græca sic Charis theu, H syn emoi. i. grā dei quæ cū me, hæc locutio hebraicæ cōsonat, qd̄ fugit stupidū Eckiū, Christ? dixit, Nō vos estis, sed spūs patris v̄ri qui ē in vobis, Paulus, Nō ego, sed grā quæ cū me, satis igit̄ patet exclusio sol?, Adde qd̄ Paulus dicit, Ip̄e spūs facit nos clamare Abba pater. Adde qd̄ Moses asseruare scripsit post Cyprianū et Ambro: vt in nullo gloriemur, quādo nihil ē nostrū, q̄ si nihil efficiētis in bonis operib? obrinem?, ergo de? sol? & totaliter ea cōficit, Dabit igit̄ expēsas Gecki?

Ecki?, Prosequit̄ illud Apl̄i ad Romanos. ix. Non est volentis neq; currentis, sed dei miserentis,

Carolo. obrusi tibi Gecki explicationē Augusti in Enchry: c. xxxij. vt expēsas iu vbi cōfise tuā opinionē hāreticissimā cōuellit per hæc v̄ba, Si p̄ pre rea dictū ē, nō ē volētis neq; currentis, sed dei miserētis, Quod ex vtroq; sit (nora Gecki) .i. ex volūntate hoīs & misericordia dei, quasi do la hoīs volūntas nō sufficiat, si nō sit etiā misericordia dei, Cur ecōtrario nō dicat̄ recte, Nō miserētis ē dei, sed volētis est hoīs, quia misericordia dei sola non implet?

Porro si null? Christianus dicere audebit, nō miserētis est dei, sed volētis hoīs, restat vt deo totū def. Hoc dictū, frōtē Eckij perfringit, hoc

CXVII.
Expense
Sola grā facta opera bona et fectiue. adde q sequunt post hæc.
Mathei. x
i. Corint. xvij
stupid? Ecks?

CXVIII.
Vide Gecki
vt expēsas iu re pollicitatōis debitas cōfest im refundas

Ingenti saltu tranſiit, et allegat Chryſopaffium. i. aſinorū parēre,

Adde dicta
ſupra, articulo
xxxv, xxvij.

LECTOR.

Lector oculos attolle, vide excludionē Solū equiparari vocabulo To-
cū, dicit em̄ primo, q̄ ſola miſericordia dei ſufficit. Ideoq; dictū, nō vo-
lentis eſt, ſed dei miſerentis,
Secundo inferit ad tortū, dicens, ſuperē vt totū demus deo, Haberet præ-
ſidiū Kecki⁹, ſi ap̄ſus dixiſſet, Nō ē cogitātis. verē cū ſcripſit, nō ē volē-
tis. i. cōſentiētis, nō eſt currētis. i. operātis extrinſec⁹, ſed dei miſerētis,
ideo tot⁹ et totaliter in captiuitatis ſepulchrū ꝑcipitur Geckius.
Aug: ad Simplicitia: ad idē dicit, ſi ſola dei miſericordia nō ſufficit, ſed ex
vtroq; fit opus bonū, ſequitur dici poſſe, nō eſt miſerentis dei,
Hęc ē rana quæ nō tumet, ſed valēti, ſonorog; teſtimonio in agreſtes
Eckij aures irrepſit, & eroſit aluū Eckiūq; furore fer me ardentem, ad
furias deiecit,

CXVIII.

Eckius, Aduerſarius dixit me inuincibilem,

CXIX:

Carolo: Quāta ſimplicitas, neq; vicia, neq; ironias intelligis,

Ecki⁹, Abeat iu malā crucē cum ſuis exemplis & conſequentiis,
Carolo: Iraſceris, et cū neſcias diluere, ꝑcaris et deuoues, quod callēt
hultriones,

CXX,

Eckius, Per ſaltum in Italia doctoratū Iuris ſuſcepit,

Carolo: Impertinēs indignatio et extra cauſam fuerit, Scio tñ mihi
celebrē laudē meos examinatores quos habui doctiſſimos dediſſe, et ꝑ
paucos vel nullos in Italia gradatim promoueri,

CXXI.

Ecki⁹, ij Paralipo: xvi. increpatur Aſa, q̄ nō habuit ſpē in domi-
no, ſed ſtolide quid infero, ergo lib: arb: habet ſe tantum paſſiue,
Carolo: Biblia mea, Lugduni in officina Iacobi Mareſchall excuſſa, ſic
habēt, Quia habuiſti fiduciā in rege Syrię, et in dño deo tuo, Icirco et
cetera, Inferēbā prudēter, igiſ grā & lib: arb: nō ſunt vna cauſa copula-
tiua effectiua & totalis operę, alias ſequeret q̄ hō poſſet habere fidu-
ciā ꝑim in ſe & ꝑim in deo, quod eſt punitū in Aſa. q̄ ſimul habuit
ſpē in hoie & deo. Hęc ſententiā multis adiuuabo modis alicubi,

CXXII.

Ecki⁹, Multi eleemoſinas bonas ſed nō bene dant,

Carolo: Non credā quēpiā bonum, non bene facere, ea parte qua
bonum facit. Lector vide Aug: contra Iulianū. lib: iij. c. iij. e. f.

CXXIII.

Eckius oftendo nebuloni textū, nō tenere modū cōiugatorū Deū
xvi. Iuſte quod iuſtum eſt proſequeris,

Moses theſau-
rū cōiugatorū
nō repudiauit,
Iuſte perſeque-
re, recte poteſt
referri ad illud
miſpat Ze-
dek. i. iudicio
recto, vt ſit iu-
ſte, reperitio,
iuſti iudicij.
Et certamē &
cuſ⁹ nomina
ſunt

Carolo: Miſer pugil, per hoc nō ꝑrobas cōiugatorū locū, neq; Mo-
ſes ſcrioſit cōiugati argumētatiōem inualidā, Pręterea in Hebræo bis
ſcribit Zedek Zedek. i. iuſtū, et ē vna eadēq; dictio, pōt ergo vel le-
gi ſic, iuſtū, iuſtū, vel ſic iuſte, iuſte, perſequerē, vt verbis ingeminatis,
Moses cuiurare & excitare animos atq; instantiorē iuſti iudicij perſe-
cutionē ꝑparare voluerit, Porro, ſi vellē noſtre trāſlationi inniti, et ꝑ-
cedētia expendere, rite dicerē, Quod iuſtū ē iuſte. i. iuſto iudicio (de q̄
paulo ſuperius memiſi) exequire, Nihil igiſ Eckiū Moses tutat hereticū,

Ecki⁹, Audi doctorcule, nō nouiſti gloſſam, De⁹ ē remunerator,
aduerbiorum non nominum,

Ca: Inſantiffime mgr̄, ſi de⁹ nō eſt remunerator nominū, cur iuſt⁹
Paul⁹ dixit, certamē certauit, cuſum cōſumauit, ideo reddet mihi coronā
de⁹. At tractat fabrilis fabri, qd' deliratorū ē, hoc me⁹ dicit delirator
culus, quid mihi de gloſſis In diuinę ſcripturę cāpo: et qd' mihi ſcū
nominib⁹ ſcū aduerbiis, qñ de⁹ miſeratiōes dñtaxat ſuper epera ſua,
nō noſtra largiſ; recte Ecki⁹ theolog⁹ ſex dicit, In diſiutiōe exēplo

rū clariori nescientia laborat Eckius, q̄ vt mereat cōfutationē, Nempe si
lector defensione Eckij nostrę cōponat epistolę, ptin⁹ spectabit, nra
incōuulsa perstare, et versipellem indoctūsimū nescire q̄ fugiat et vbi
nā reponat securus, qui deniq; vt possit semel attrahere spiritū, atq;
lectoris aim altiorum rapere, leuissima perseq̄t, et negotio extranea,
velut litis cardinē, vertit, ac ardentissimo et sequissimo clamore
crepat, Laus deo, Passim imperitiā legū, passimq; scripturas & ecclesiā
tiorę et Scholasticorę ignorationē lubaperiēs, etiāsi nolēs & imprudens,
Locatū me appellat, q̄ ex p̄mptū, q̄ celebratissimi oratores docuerūt,
ac rurs⁹ fallariū, q̄ Scotū ex qd̄ libet comodissime desumpsi, atq; haud
scio, qd̄ cū glossa inclinari sōntar, asseritq; me torq̄re v̄ba dei ad opa
rā q̄ euāgelistę aberrauerint, q̄ ea ad opa deflexere. postea, q̄ illud A/
p̄toli, oēs de cōsequēte eos petra biberūt, ad grām p̄ueniētē et subse/
quētē, coaptatū ceu hæreticū et Aug: aduersans calūniatur, existimat te
iun⁹ cōfor, et hanc meā expētionē eisdē authorib⁹ im p̄barā, Postremo
mihī Asinū milit onager, q̄ si ip̄e me talē fore agnosca, fallit, ip̄e me v̄/
let asinū eē, igit̄ remisi brutissimū, atq; iādudū remitto. iustū etenim ē
vt eiusmodi trāformatio maneat suo cū parēte, vt sit lutū cū figulo, &
afell⁹ cū asino subiugalis, vt leuet eff: xto asino laborē cōgrēdi collecto
rū schedas, suffragatoris sitq̄dē per q̄ oppido indiget, vt alligato dispu/
tationi, chartas triginta p̄ paulo plures adportet, q̄b⁹ in luctatū accerri/
mū a cęnulis et prædolis et societate simplicū Vuittebergēsū dehortē/
tur, atq; vltimo, ne Eckiū Pingenij acumē v̄ mēoria vel collectarum
authoritatū exercitus deficiat.

AD Othonem.
TABES meā, peritissime Ortho, cōfutationem, cōtra inepulsiā dese/
sionē Eckij, quā veri⁹ maledictionē dixeris, eādē redargutionē seq̄re
si pbaueris. aut si aliud p̄cēseas, rōem reddē. maluisse singulis strophis
suas scopas apponere, nisi v̄cēdū et inutiles labor vetuissent, Quā/
tulacūq; sint que cursum et strictim ex ip̄e emisi, talia tū estīabis, que
fortior ē, q̄ Eckij, aduersariū, iure optio req̄rāt, cū q̄ certare vtili⁹ fue/
rit, q̄ nullū oīno aduersariū habere, cū p̄serti huic negotio aptus ac ro/
bust⁹ cōpugnator, nō mō nō ip̄ediret meū, aut ego cursū illi⁹, sed cōtra
alē alteri⁹ conatū adituaret. optādū ē nimirū, ne desit alicui colluctator,
q̄n̄ qd̄ res aduersę se se p̄domāt, admonētq; qd̄ op⁹ sit factō, et delibe/
rationibus captādis cōciliāt, atq; aim cōfricat pugnacitate, adigūtq; ad
acumē, ad p̄spiciētā, ad perp̄elationē, ad v̄stigationē, Secūde vero res
& trāquille solēt animos securitate demultos occupare, ac a recte cōsu/
lendo atq; intelligendo, transuorsum trudere, et demū extra potestatē
ponere. Porro, cui v̄iuuenit verbos⁹ quispiā captator vocat, lectorq;
paruorum logicū, neniāq; p̄pagator, illū nō tā felice persistēdo in
luctā, q̄ cōtēnēdo inanē & friuolū & peruicacē cōcertatorē existima/
bo, Relinquēdus igit̄ Eckius suæ stulticię, Vale Felicit̄, Neq; mi/
rū putabis, opera bona fieri a deo totaliter, Nā quicquid tibi p̄durū vel
icēribile videt, illud locū habet apud eos, q̄ cōcedit, tota, sed nō tota/
liter a deo fieri. **V**uolffgangus Kempfer, Sebastiano Starkio. S. D.
Dn̄s Ioannes Eckij, et morib⁹ et eruditione se prorsus Theologo p̄/
bavit indignum, dignum autem, cum quo, et mīmet histrones et fu/
rix omnesluctent internā, Vadat igitur piscatū euestigio cū suis Ex/
clusionū, Restrictionū, et Ampliationū sophismatis in pelag⁹ Charō/
tis, & illic, vt libuerit, philosophet, Vale feliciter, & cura efficeq; vt cō/
tēpro inuisissimō Eckio sophistę tutore, Vuittebergēsē horas suas
melius collocet, eiusmodi porcū suo volutabro relicturni.

CXXXV.

Laus deo da/
mat Eckius.

CXXXVI.

CXXXVII.

CXXXVIII.

CXXXIX.

CXXX.

Eckio velut
onagro suus re
remittit lalio
iure potestatis
patrię vel re/
dhibitionis.Optandus in/
terim aduersa
rius,

1844598

INVICTISSIMO TRIUMPHATO RI DO. IOAN. ECKIO, IVRIVM ET SACRAE

Theologiæ doctõri acerrimo, atq; vnicõ refu-
gio. N. & N. eiufdẽ facultatis mg̃r ñr. S.

NON mireris spectabiliffime magifter noster, q̃ occurratis nominib9
meis ad te scripsi, hoc em̃ tuũ ob honorẽ feci circũspicente. vt tu solus
Vuittebergẽs & tribulare et vexare putareris. Atq; ip̃e tranquillus
navigare in portu, Scis hoc fuisse meũ conatũ, quo tibi Lipsiæ disputã-
ti, neq; defui, neq; deesse debui, pro cõseruatione oĩm Scholasticorũ de
pugnãti, ex morib9 tibi not9 existo, Scis em̃ q̃ sum paruulus, & q̃ la-
tentĩ sibulo in tuũ animũ peramicẽ repli, & quomõ Vuittebergẽs lib9
ĩ faciẽ, licet simulata hũanitate, obstiti, sp̃q; curauĩ, vt tu, cuiq; voti desi-
derijq; cõpos fieres, illi aut̃, repulsã palli, tandẽ e9 rei dolore corrode-
rẽt, et (ut diciẽ) tu, illorũ detrimẽto, ventrẽ exhilaratũ reportares. ad
huc ip̃e ego sum, qui schedas in cathedrã, cũ alijs socijs misi, qui mg̃r es
ñros & p̃catores monachos instigauĩ & impulĩ ad cõsulẽdũ libros,
ne vidẽtes tibi deficere copiã, cõfletĩmus singuli, Igĩr antiquo amore
languere cõepĩ, vidẽs in defensiua eplã cõtra Caroloostadiũ, tibi decise
fortissimã Augustini autoritatẽ, agre ferebam, neq; valui stomã-
chũ meũ cõtinere, Ideo indigẽti tibi nõ potui nõ mittere, quod author
ille scripsit de grã & lib: ar: c. v. vbi per verba ap̃li, grã dei meũ, sic
infert, ergo neq; ego sol9, neq; grã sola, sed grã dei meũ, Nõẽ possibi-
le q̃ hoc dictũ soluat, posito aut̃ casu, q̃ veller alia Augustini dictã illi
quasi cõtraria, & deinde solutionẽ dare, aut ad originariã linguã Pau-
li volare, fac quod nosti, obmurmura sicut phariseus ille, & per fas &
ne fas amputa ei alas, vt pote per maledictiã, per criminatiõẽ, hoc. S.
licet, & meli9 erit, q̃ perdere nostrã sententiã, Vale more solito.

FINIS.